

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR
RADY GMINY BRALIN
Z DNIA

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BRALIN
NA LATA 2024-2030

2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.	
OBSZARY PROBLEMOWE	18
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	18
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA	25
3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	30
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ	40
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	44
6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA	48
7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	54
8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	54
9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	56
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	59
11. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	61
12. ANALIZA SWOT	76
13. WNIOSKI Z DIAGNOZY	79
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	82
V. PROGRAMY I PROJEKTY.....	94
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	95
SPIS TABEL I WYKRESÓW	98

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bralin została przygotowana na lata 2024-2030. Powstała w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bralinie w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne;*

Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc domowa; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne.

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bralin na lata 2024-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bralin na lata 2024-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027,

- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Kępińskiego na lata 2022-2031,
- Strategia Rozwoju Gminy Bralin na lata 2015-2023.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony,

15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie

tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie

podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, służących finansowaniu na terenie województw inwestycji w zakresie wspierania przedsiębiorczości, technologii cyfrowych, energetyki i transportu, zapewnienia dostępu do edukacji, ochrony zdrowia, kultury, rozwoju infrastruktury społecznej dbałości o środowisko.

Kwota będąca w dyspozycji Wielkopolski wynosi 2,154 mld euro i uwzględnia trzy źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (1,251 mld euro), Europejski Fundusz Społeczny (487,6 mln euro) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (414,8 mln euro), który będzie dedykowany Wielkopolsce Wschodniej. Filarami Programu są: zielona transformacja (Europejski Zielony Ład), transformacja cyfrowa i wejście w nurt gospodarki 4.0.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Dokument porządkuje kierunki interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje priorytety dotyczące rozwoju usług społecznych i włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera priorytety dotyczące wspierania reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w jednostkach reintegracyjnych, aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i starszych w podmiotach ekonomii społecznej oraz tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje priorytety zakładające zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie w rozwoju profesjonalizacji i współdziałania podmiotów ekonomii społecznej współpracę międzysektorową), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera priorytety obejmujące kształtowanie wśród młodzieży pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i budowę marki ekonomii społecznej).

Strategia Polityki Społecznej dla Wielkopolski do 2030 roku jest dokumentem, który stanowi podstawę polityki społecznej województwa. Na podstawie diagnozy społecznej, sformułowano misję i cele polityki strategiczne i strategiczne kierunki działania regionu.

Strategiczne kierunki działania w odniesieniu do kluczowych obszarów polityki społecznej (Usługi społeczne, Infrastruktura społeczna, Aktywność społeczna i obywatelska, Włączenie społeczne, Koordynacja polityki społecznej) przewidują:

rozwój i podniesienie jakości usług społecznych świadczonych na terenie regionu, wspieranie programów i działań mających na celu dostosowanie usług społecznych do potrzeb ich odbiorców (w tym o cechach innowacji i eksperymentu), wyrównywanie różnic w rozwoju usług społecznych w regionie, promowanie i wspieranie współpracy sektorowej i międzysektorowej na rzecz rozwoju usług, koordynację działań publicznych i niepublicznych na rzecz rozwoju usług społecznych, zwiększanie zaangażowania mieszkańców regionu w wypracowywaniu dedykowanych dla nich rozwiązań (empowerment), wyrównywanie różnic w dostępie do infrastruktury społecznej w regionie, dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb jej odbiorców, wspieranie budowy infrastruktury społecznej w regionie, wspieranie procesu deinstytucjonalizacji (przechodzenia do wspierania w mniejszych placówkach, mieszkaniach chronionych, mieszkaniach wspieranych), wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców (w tym grup formalnych, nieformalnych, liderów lokalnych), wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w partycypacyjnej realizacji zadań publicznych, wspieranie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej w przygotowaniu do roli realizatora zadań publicznych, zwiększanie roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych, wspieranie i tworzenie programów i inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i marginalizacji społecznej oraz przeciwdziałanie ubóstwu, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne i przeciwdziałanie stereotypowemu postrzeganiu grup marginalizowanych, poszerzanie i dostarczanie wiedzy na temat problemów społecznych i sposobów ich rozwiązywania oraz wzmocnienie koordynacji systemu polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Kępińskiego na lata 2022-2031 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie wyznaczono cele i kierunki rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie.

Wyznaczone cele operacyjne zakładają: wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomiczno-bytowej mieszkańców powiatu przy jednoczesnym motywowaniu i włączaniu beneficjentów w proces pomocowy, promowanie równości społecznej poprzez prowadzenie działań integrujących społeczność lokalną, a także zapewnienie grupom wykluczonym możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i wydobywania własnego potencjału,

zmniejszenie społecznych skutków pozostawania bez zatrudnienia poprzez organizowanie różnych form wsparcia osób i rodzin w kryzysie bezrobocia oraz pracę metodą aktywizacji społeczności lokalnej, podniesienie jakości i rozszerzenie usług pomocowych i opiekuńczych osobom z niepełnosprawnością oraz tworzenie warunków do ich samodzielnego funkcjonowania, wyrównywanie szans w życiu społecznym i zawodowym – rehabilitacja i reintegracja społeczna i zawodowa oraz normalizacja życia osób z niepełnosprawnością, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz prewencja w stosunku do osób we wczesnej fazie choroby alkoholowej, podejmowanie działań profilaktycznych dotyczących uruchamiania mechanizmów społecznych, prawnych oraz edukacyjnych, sprzyjających promowaniu abstynencji i przeciwdziałaniu uzależnieniom wśród mieszkańców powiatu, w szczególności dzieci i młodzieży, skuteczną profilaktykę, ukierunkowaną na przeciwdziałanie występowaniu zjawiska przemocy w środowisku rodzinnym oraz zwiększenie świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej, identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem przemocy oraz tworzenie warunków ograniczających zjawisko przemocy domowej w powiecie poprzez poprawę dostępu do usług oraz tworzenie i rozszerzanie ofert wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy, wzmocnienie polityki prorodzinnej poprzez udzielanie wsparcia rodzinom zagrożonym dysfunkcjami, przeciwdziałanie i zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinach, umożliwienie rodzicom nabywania kompetencji rodzicielskich oraz wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży, rozwijanie systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie opuszczających pieczę wychowanków w usamodzielnieniu się oraz tworzenie warunków do aktywizacji i zaspokajania potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnością.

Strategia Rozwoju Gminy Bralin na lata 2015-2023 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę sytuacji w gminie oraz analizę jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją, sformułowano w nim wizję i misję gminy, a także wyznaczono cele ogólne i szczegółowe oraz kierunki działania.

Do kierunków działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono: budowę przedszkola samorządowego, obiektu sportowego i ośrodka zdrowia w Bralinie oraz Domu Ludowego w Nosalach, dokończenie oświetlenia na

boisku sportowym przy ul. Namysłowskiej 9a w Bralinie, adaptację kościoła poewangelickiego w Bralinie na ośrodek kulturalnoedukacyjny, uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe – „Za torami”, szkolenie i przekwalifikowanie osób bezrobotnych oraz obecnych pracowników firm (we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kępnie), wsparcie tworzenia nowych przedsiębiorstw (we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kępnie), zakup wyposażenia na potrzeby stowarzyszeń, podejmowanie działań promujących miejscowość i kultywujących tradycję (uroczystości, itp.), promowanie różnych form edukacji szkolnej i pozaszkolnej, wspieranie rozwoju klubów sportowych na terenie gminy, promowanie edukacji proekologicznej i prozdrowotnej wśród mieszkańców, pielęgnowanie i utrwalanie dziedzictwa historycznego, kulturalnego i lokalnych tradycji oraz promowanie wartości z nich wynikających, budowę i rozbudowę w sołectwach centrów sportu, wypoczynku i rekreacji, podejmowanie działań w ramach Lokalnej Grupy Działania „Wrota Wielkopolski”, inicjowanie współpracy z partnerami publicznymi i prywatnymi z terenu kraju i świata (miasta partnerskie w kraju i za granicą, wizyty studyjne krajowe i zagraniczne, wymiana młodzieży) oraz promowanie gminy Bralin.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Bralin jest gminą wiejską, położoną na południowym skraju województwa wielkopolskiego, w powiecie kępińskim. W obrębie powiatu kępińskiego sąsiaduje z gminami Baranów, Kępno, Perzów i Rychtal, a od północy z gminą Kobyla Góra w powiecie ostrzeszowskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 85,16 km², co stanowi 14% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi 12 sołectw: Bralin, Czermin, Działosze, Gola, Chojęcin, Chojęcin-Parcele, Mnichowice, Nosale, Nowa Wieś Książęca, Tabor Mały, Tabor Wielki i Weronikopole. Siedziba władz gminy znajduje się w Bralinie.

Gmina położona jest na styku Wysoczyzny Wieruszowskiej i Wzgórz Ostrzeszowskich. Przez jej obszar przepływają rzeki: Niesób (lewy dopływ Prosny), Szumna Woda, Czarna i Biała Widawa (dopływ Widawy). Na terenie gminy znajdują się dwa zwarte kompleksy leśne – jeden w północno-zachodniej, drugi w północno-wschodniej części gminy; łączne zajmują blisko 17% jej powierzchni. Na terenie gminy znajdują się pomniki przyrody, a wśród nich stanowisko 12 dębów, tzw. „Dębów Bralińskich”, których wiek ocenia się na 600-800 lat.

Bralin położony jest 7 km od Kępna, ok. 75 km od Kalisza i Wrocławia, a 170 km dzieli go od stolicy województwa – Poznania. Przez gminę przebiega ważny szlak komunikacyjny, jakim jest droga ekspresowa S8 z węzłem w Bralinie, łącząca Wrocław, Łódź, Warszawę i Białystok, oraz droga wojewódzka nr 482, biegnąca od granic Łodzi do węzła w Bralinie. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych i gminnych. Długość dróg publicznych w gminie wynosi 49 km, w tym 31 km to długość dróg utwardzonych.

Historię Bralina dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jego długiej historii i kulturze. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1136 r., prawa miejskie Bralin uzyskał w 1540 r. a z przyczyn gospodarczo-administracyjnych stracił je w 1742 r. Najważniejszymi zabytkami w gminie są: świadczący o miejskim rodowodzie układ urbanistyczny z rynkiem, Kościół pw. św. Anny (z 1627 r.), drewniany kościół odpustowy pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny Na Pólku (z 1711 r.), XIX-wieczny kościół poewangelicki pw. św. Jana Chrzciciela, Dom starców, obecnie dom parafialny z połowy XIX w., Grodzisko stożkowate w Bralinie oraz Dwór z 1803 r. we wsi Nosale, Kościół pw. św. Katarzyny z 1802 r. we wsi Mnichowice oraz Kościół parafialny pw. Świętej Trójcy z 1804 r. w Nowej Wsi Książęcej.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system

wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

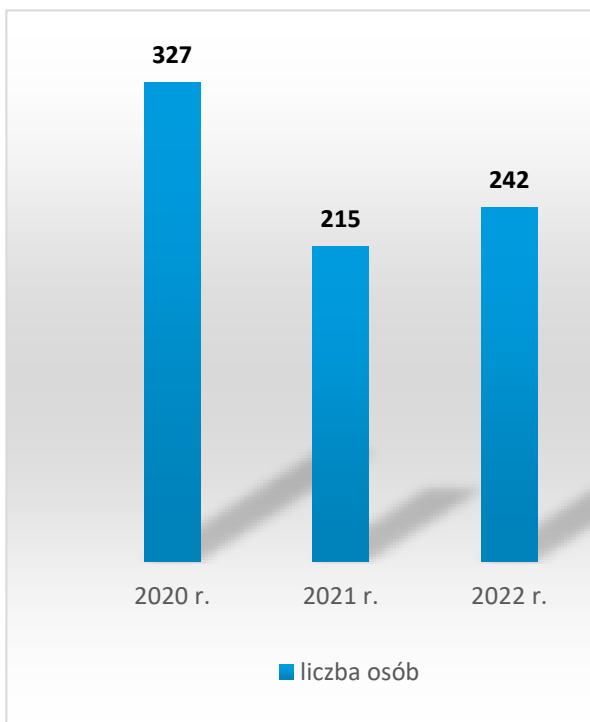
Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagroženiami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry)

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2% w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

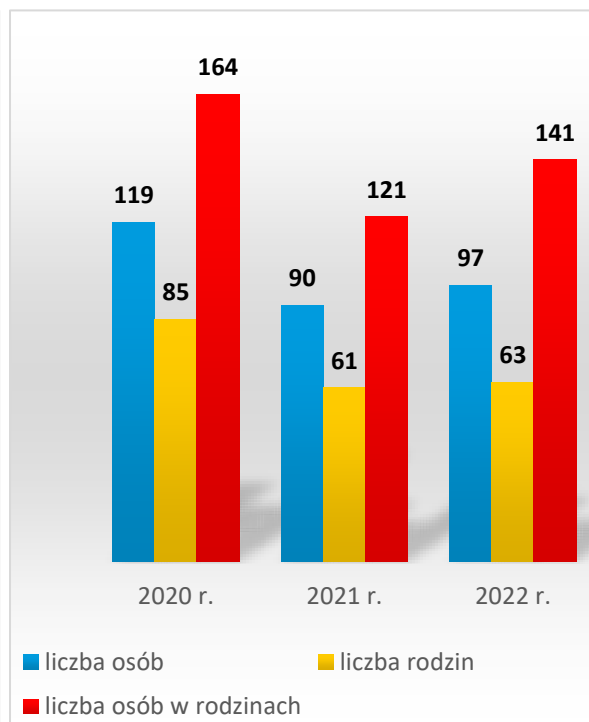
Po spadku w 2021 r., rok później liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Bralin, wzrosła (327 w 2020 r., 215 w 2021 r., 242 w 2021 r.). podobnie jak liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie (164 w 2020 r., 121 w 2021 r., 141 w 2022 r.), świadczenie pieniężne (151 w 2020 r., 107 w 2021, 120 w 2022r.) i niepieniężne (81 w 2020 r., 75 w 2021 r., 80 w 2022 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2020-2022 udzielono pomocy i wsparcia

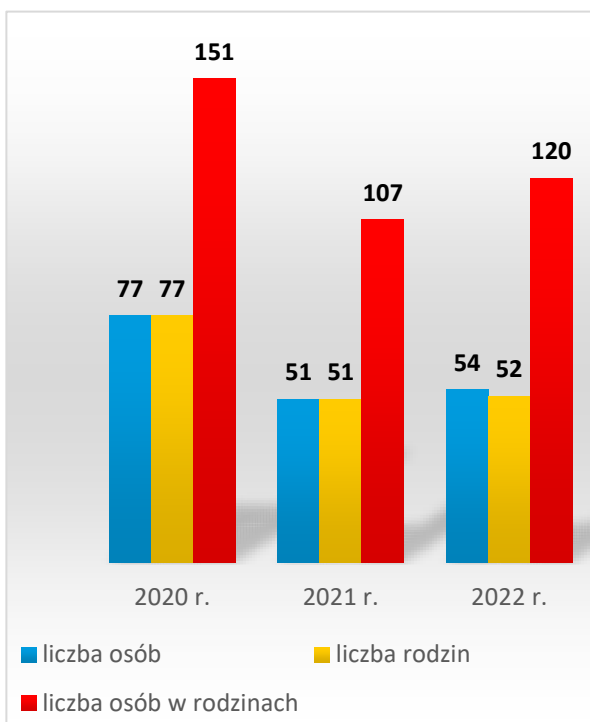

Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie

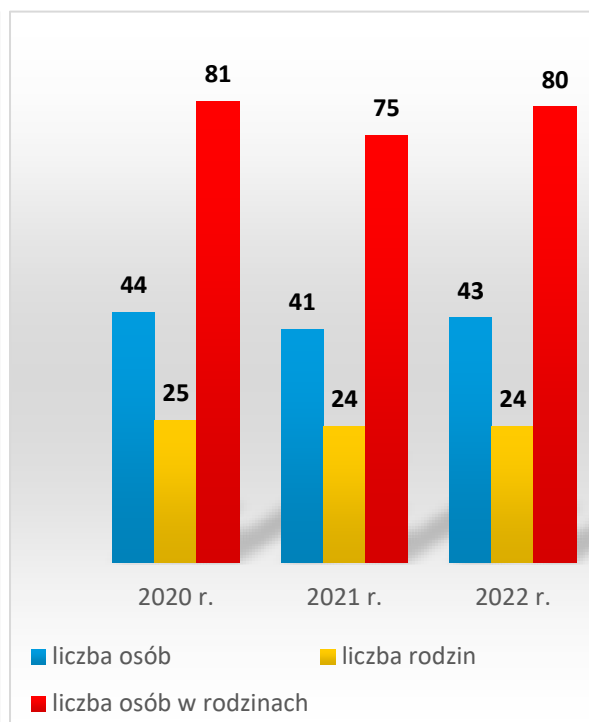

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie pieniężne

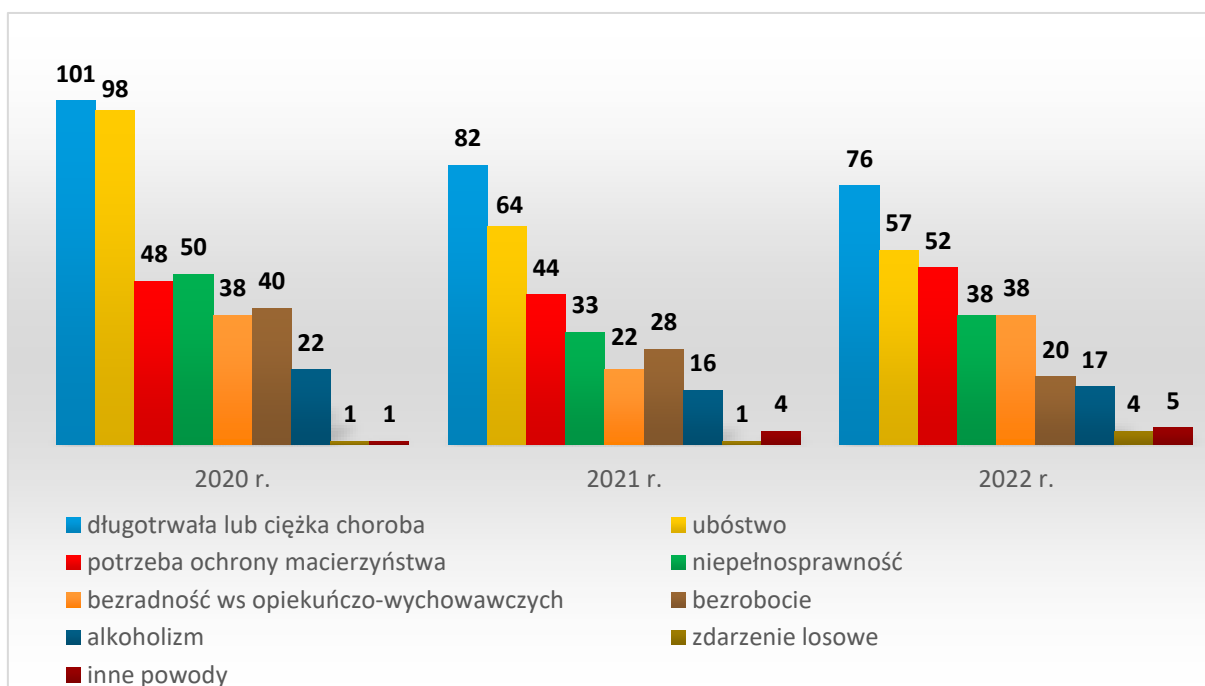
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2020-2022 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, żyjące w ubóstwie, wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności, dotknięte niepełnosprawnością oraz mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W latach 2020-2022 systematycznie spadała liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (ze 101 w 2020 r. do 76 w 2022 r.), ubóstwa (z 98 w 2020 r. do 57 w 2022 r.) i bezrobocia (z 40 w 2020 r. do 20 w 2022 r.).

Po spadku w 2021 r., rok później wzrosła liczba odbiorców wsparcia dotkniętych niepełnosprawnością (50 w 2020 r., 33 w 2021 r., 38 w 2022 r.), wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (48 w 2020 r., 44 w 2021 r., 52 w 2022 r.) oraz doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (38 w 2020 r., 22 w 2021 r., 38 w 2022 r.).

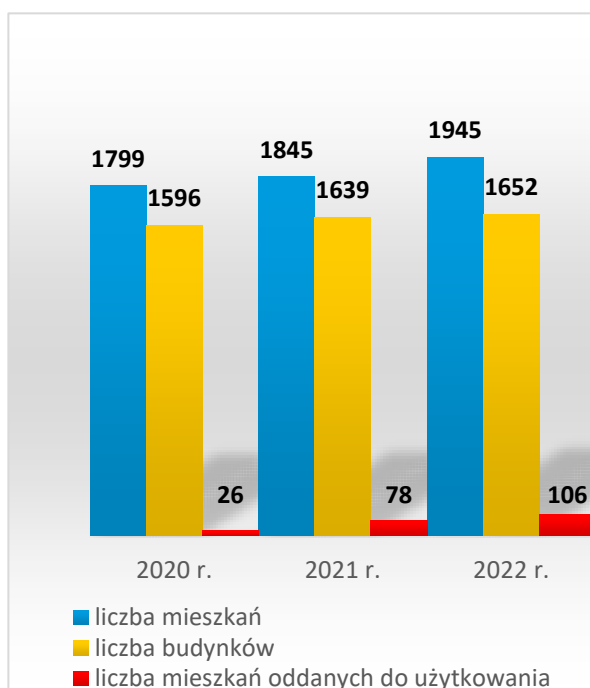
Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie

samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

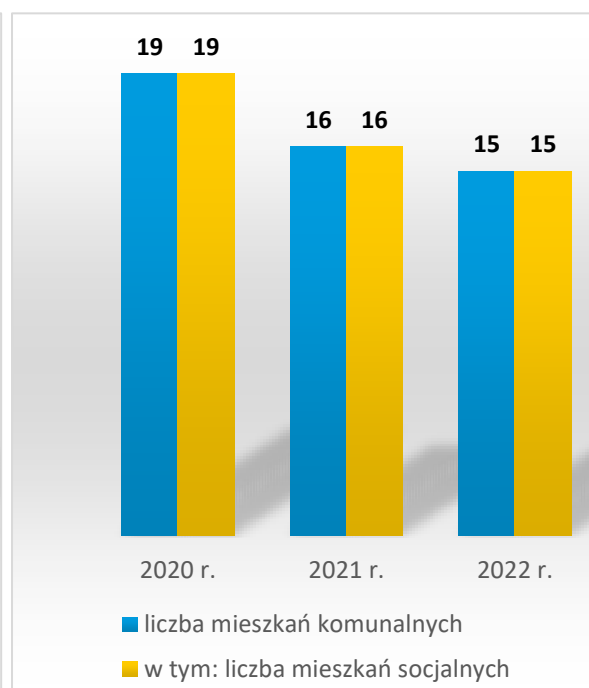
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2020-2022 liczba mieszkań w gminie stale zwiększała się (z 1.799 w 2020 r. do 1.945 w 2022 r.). Z kolei z informacji Urzędu Gminy Bralin wynika, że w analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy nieznacznie spadła (z 19 w 2020 r. do 15 w 2022 r.), a liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne była w każdym roku taka sama (po 3)

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2020-2022

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2020-2022

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy Bralin.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci

wodociągowej podłączonych było 98,3% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 97,3% i 95,4% mieszkań, a centralne ogrzewanie 87,8% mieszkań. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było jedynie 3,4% mieszkań na terenie gminy.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. W 2022 r. dodatkowo, w ramach tarczy antyinflacyjnej, wypłacano dodatek osłonowy dla gospodarstw domowych mających szczególne problemy w związku ze znaczącym wzrostem cen towarów i usług, zwłaszcza cen energii elektrycznej i paliw. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i osłonowe przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	9	2	2
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	9.107	4 568	2 718
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	1	0	0
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	170	0	0
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki osłonowe	X	X	987
wartość przyznanych dodatków osłonowych (w zł)	X	X	735.344

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególny sposób dotyka osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc domowa, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni są młodzi ludzie opuszczający placówki instytucjonalnej

pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Bralin zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także są one kierowane do placówek zapewniających schronienie.

W 2020 i 2022 r. z powodu bezdomności pomocą społeczną w gminie objęto po 1 osobie, a w 2021 r. 2 osoby. Osoby w kryzysie bezdomności GOPS kieruje do schronisk na podstawie zawieranych umów.

Jedną z form wykluczenia jest wykluczenie komunikacyjne. Jest ono przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka). Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są

w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego.

W gminie Bralin usługi w zakresie lokalnego transportu zbiorowego świadczy firma Euromatpol Sp. z o.o. z Budziszawia Kościelnego. Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości Bralin, Tabor Wielki, Tabor Mały, Mnichowice, Nosale, Nowa Wieś Książęca, Chojećcin, natomiast trudności w dostępie do komunikacji publicznej doświadczają mieszkańcy Mielęcina i Czermina.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

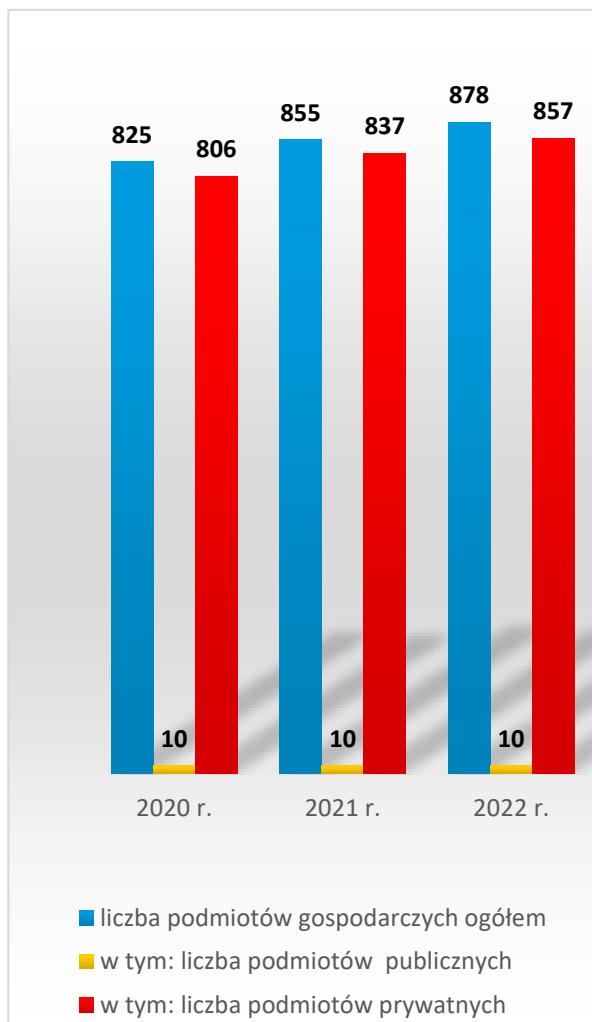
Gmina Bralin jest gminą o charakterze rolniczym, przy czym sam Bralin jest ośrodkiem usługowym i rzemieślniczym. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (75,54%), w tym grunty orne (73,55%), łąki i pastwiska (20,38%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 19,11% obszaru gminy. W gminie przeważają gleby IV klasy bonitacyjnej w południowej części oraz V i VI klasy w części północnej. Dobre gleby w III klasie bonitacyjnej występują w niewielkich ilościach, jedynie w kierunku Kościoła „Na Pólku” oraz w kierunku Nowej Wsi Książęcej

Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Bralin znajdowało się 335 gospodarstw rolnych, z czego wszystkie były indywidualne. Najwięcej było gospodarstw małych o powierzchni 1-5 ha (120) oraz gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej (99). Zdecydowana większość gospodarstw (300) prowadziła sprzedaż swoich produktów, natomiast 21 gospodarstw działało głównie, w tym wyłącznie, na własne potrzeby.

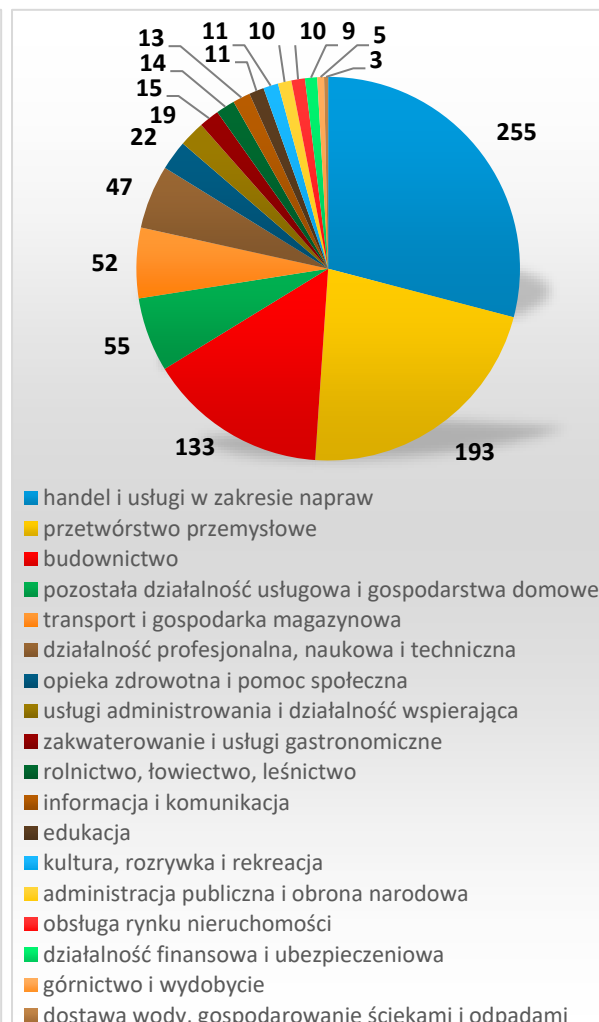
W latach 2020-2022 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 825 w 2020 r. do 878 w 2022 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (806 w 2020 r., 837 w 2021 r., 857 w 2022 r.). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (255), przetwórstwo przemysłowe (193) i budownictwo (133).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2020-2022

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2022 r.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Bralin najwięcej (54) jest spółek cywilnych. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników najwięcej (834) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Bralin najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (30%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (20,2%). W ostatnich latach obserwuje się znaczący wzrost udziału w gospodarce gminy firm z branży produkcji mebli i handlu.

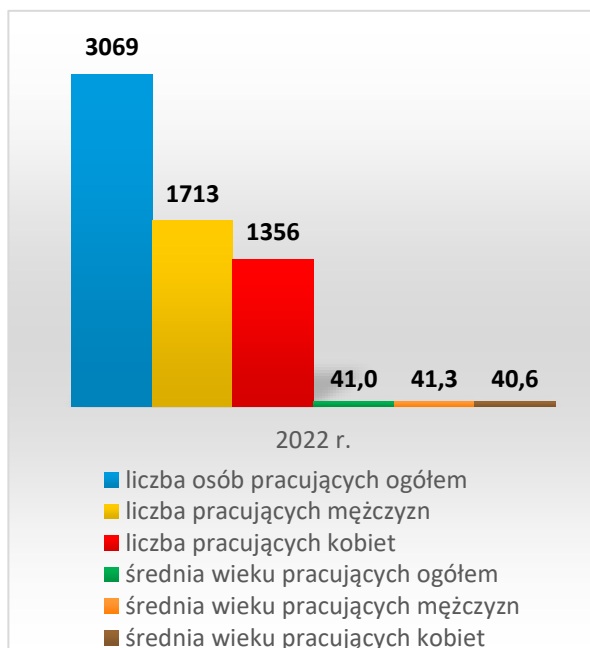
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2022 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej mieszkańców gminy wyniosła 3.069 osób, w tym 1.713 mężczyzn i 1.356 kobiet. Ich średnia wieku wyniosła 41,0, w tym 41,3 w przypadku mężczyzn i 40,6 w przypadku kobiet.

Szacuje się, że liczba miejsc pracy w gminie jest wystarczająca, a nadto jej mieszkańcy często podejmują zatrudnienie na terenie powiatu kępińskiego. Do największych pracodawców w gminie należą: producent maszyn i części metalowych Konstal Bralin Sp. z o.o., hurtownia wyrobów hutniczych Stalchem – Kubaccy Sp. j. z Bralina oraz fabryka materacy FDM Chojećcin.

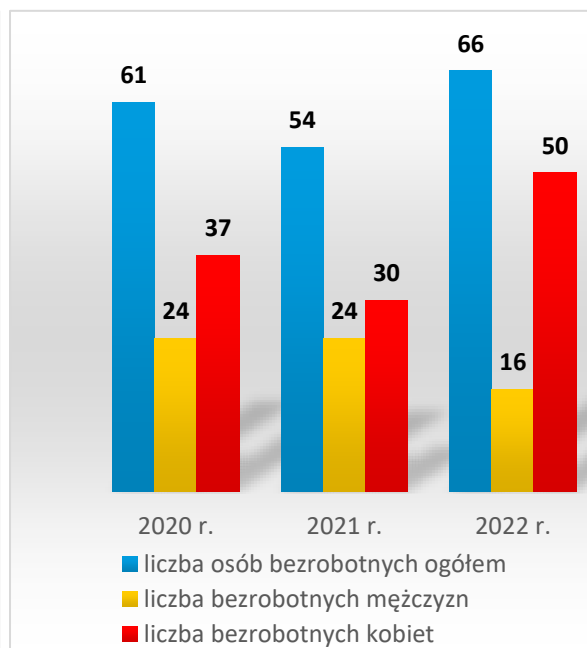
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że po spadku w 2021 r., rok później liczba osób bezrobotnych w gminie wzrosła (61 w 2020 r., 54 w 2021 r., 66 w 2022 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (37 w 2020 r., 30 w 2021 r., 50 w 2022 r.). Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niewielki i w 2022 r. nieznacznie wyższy niż w latach poprzednich (1,6% w 2020 r., 1,5% w 2021 r., 1,8% w 2022).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy pracujący w gospodarce narodowej w 2022 r.

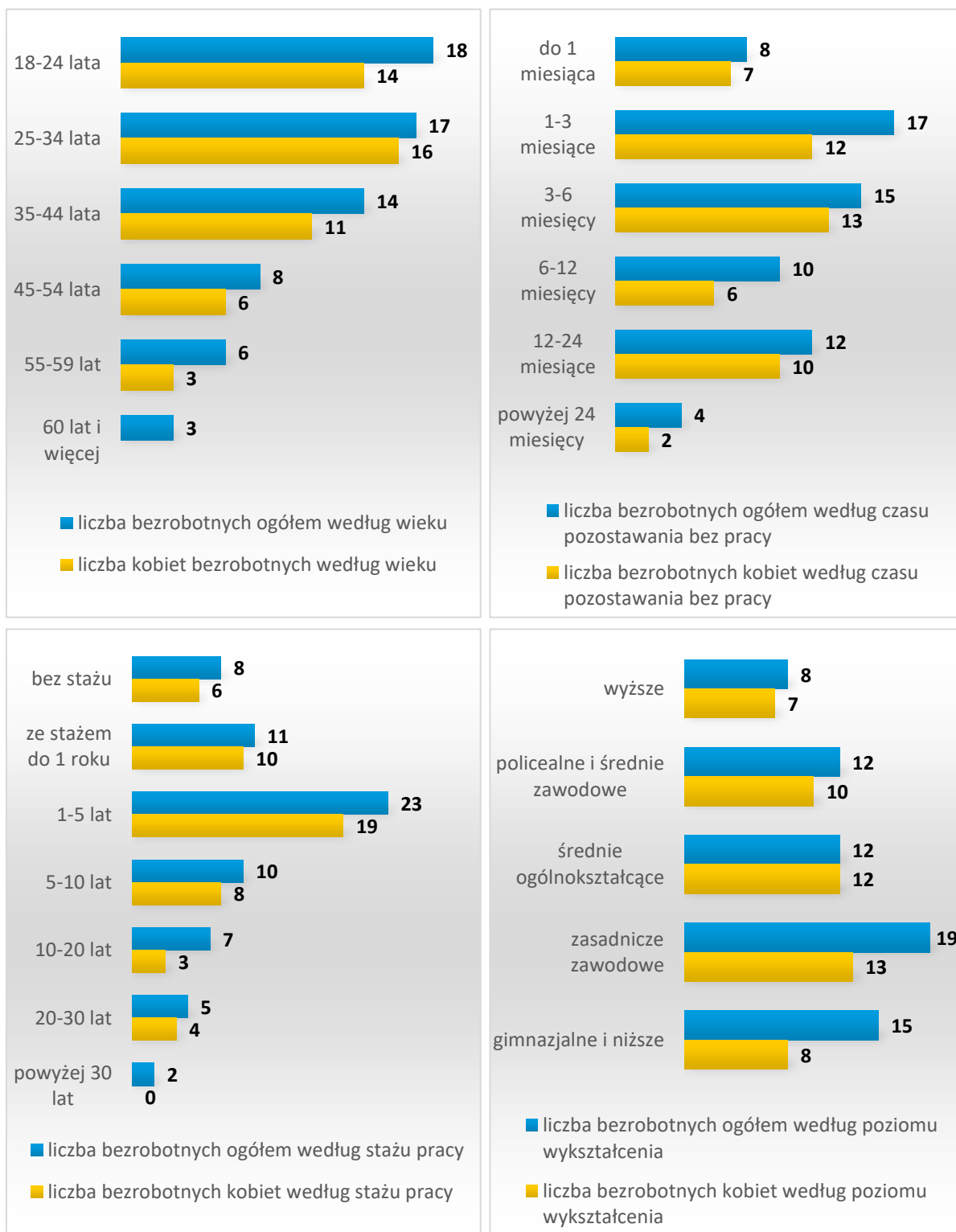
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2020-2022

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia.

Wykresy 12-15. Bezrobotni w gminie na koniec 2022 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

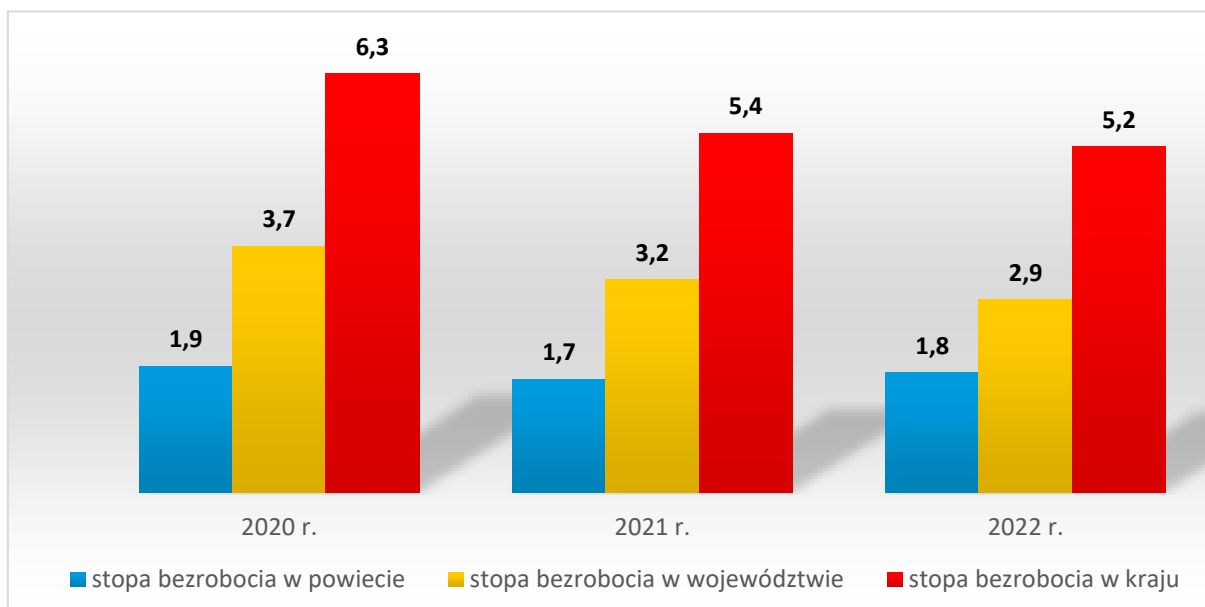

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie.

Na koniec 2022 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 18-24 lata (18 osób, w tym 14 kobiet) oraz w wieku 25-34 lata (17 osób, w tym 16 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (17 osób, w tym 12 kobiet), osoby z krótkim stażem pracy – od roku do 5 lat (23 osoby, w tym 19 kobiet), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (19 osób w tym 13 kobiet).

W latach 2020-2022 stopa bezrobocia w powiecie kępińskim była niższa niż w województwie wielkopolskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Stopa bezrobocia w powiecie kępińskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2020-2022 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które dezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym. Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określające młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzi ludzie w wieku 20-34 lata niepracujący i nieuczący się stanowią ponad 16% swojej grupy wiekowej. Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Bralin zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2022 r. kadre GOPS-u stanowiło 9 osób, w tym 2 osoby kadry kierowniczej, 3 pracowników socjalnych oraz 4 pozostałych pracowników. Wszyscy pracownicy zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej posiadali wykształcenie wyższe, a 4 osoby specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2022 r.

	liczba osób
kadra kierownicza	2
pracownicy socjalni	3
pozostali pracownicy	4

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W 2022 r. wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w latach 2020-2021. Wpływ na to miał głównie wzrost wydatków na finansowanie pozostałej działalności w zakresie polityki społecznej – pod tą pozycją uwzględniono realizowane przez OPS wypłaty dodatku węglowego oraz dodatków z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła. Na osobną uwagę i wyjaśnienie zasługuje zmniejszenie w 2022 r. wydatków na świadczenie wychowawcze – stało się tak za sprawą przeniesienia realizacji tego świadczenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2020-2022

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2020 r.	w 2021 r.	w 2022 r.
ogółem	12.003.838	12.147.566	13.860.983
w tym w budżecie GOPS-u	11.269.898	11.293.145	12.851.104
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	3.070	2.024	1.100
przeciwdziałanie alkoholizmowi	103.426	136.996	199.401
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	319.016	339.237	335.180
ośrodki wsparcia	0	0	91.535
zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.000	1.500	1.939
składki na ubezpieczenia zdrowotne	9.475	10.381	8.961

zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	29.298	13.777	9.205
dodatki mieszkaniowe	9.107	4.568	2.718
zasiłki stałe	108.920	119.558	99.769
Ośrodek Pomocy Społecznej	477.641	474.312	512.794
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	83.080	111.257	92.742
pomoc w zakresie dożywiania	48.826	40.069	49.533
pozostała działalność	0	0	754.717
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	0	55.497	4.982.190
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	54.840	26.032	19.744
rodzina			
świadczenie wychowawcze	7.622.913	7.730.294	3.233.382
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.211.135	2.305.029	2.554.387
wspieranie rodziny	304.016	33.162	35.080
tworzenie i funkcjonowanie żłobków	592.444	702.951	807.439
rodziny zastępcze	18.331	25.336	43.407
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	7.300	15.586	25.760

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2020-2022

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	
pieniężne	zasiłek stały	18	18	14	108.920	119.558	99.769
	zasiłek okresowy	9	4	3	17.948	3.564	5.255
	zasiłek celowy	65	41	40	49.890	39.801	32.450

niepieniężne	posiłek	35	31	34	6.961	7.783	18.757
	schronienie	0	2	0	0	2.698	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	12	10	11	319.016	339.237	335.180
	usługi opiekuńcze	9	9	8	57.316	79.720	89.630
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	usługi poradnictwo specjalistyczne	3*	5*	3*	X	X	X
	praca socjalna	80*	65*	75*	X	X	X
usługi	interwencja kryzysowa	0*	3*	1*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2020-2022 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W latach 2021-2022 liczba osób objętych zasiłkiem celowym była niższa niż w 2020 r. (65 w 2020 r., 41 w 2021 r., 40 w 2022 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym

gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2020-2022 liczba osób objętych posiłkiem była zbliżona (35 w 2020 r., 31 w 2021 r., 34 w 2022 r.).

Warto dodać, że w analizowanym okresie GOPS współpracował także przy realizacji współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020. Pomoc w formie żywności kierowana była do osób i rodzin o niskich dochodach. W 2022 r. wydano 216 skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej.

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Po spadku w 2021 r., rok później liczba rodzin objętych pracą socjalną wzrosła (80 w 2020 r., 65 w 2021 r., 75 w 2022 r.).

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, GOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2020-2022 pracował 1 asystent rodziny, pod którego opieką pozostawało 8 rodzin w każdym roku.

W latach 2020-2022 gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Ich liczba była zbliżona (6 w 2021 r., po 5 w 2020 i 2022 r.). Dane szczegółowe na temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2020-2022

dzieci w pieczy zastępczej	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	8	8	8
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	5	6	5
liczba dzieci w rodzinie zastępczej	5	6	5
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	18.331	25.335	43.107

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W analizowanym okresie Ośrodek wypłacał także świadczenia wychowawcze. W 2022 r. liczba przyznanych świadczeń oraz kwota przeznaczona na ten cel była znacznie niższa niż w latach 2020-2021, co miało związek ze zmianami przepisów prawa i przekazaniem realizacji tego zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2020-2022

świadczenia wychowawcze	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba przyznanych świadczeń	15.154	15.292	6.464
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	813	894	787
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	7.541.069	7.616.912	3.222.720

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W latach 2020-2022 Ośrodek zajmował się także przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba zmniejszała się z roku na rok (z 10.475 w 2020 r. do 8.768 w 2022 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 8.331 w 2020 r. do 6.418 w 2022 r.). Jednocześnie systematycznie rosła liczba przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 307 w 2020 r. do 450 w 2022 r.), a w 2022 r. wzrosła liczba udzielonych zasiłków pielęgnacyjnych (1.665 w 2020 r., 1.603 w 2021 r., 1.717 w 2022 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	8.331	6.726	6.418
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.665	1.603	1.717
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	307	365	450
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	50	27	8
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	50	48	42
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	72	78	133

	ogółem		
liczba świadczeń	10.475	8.847	8.768

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekuna osoby z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2020-2022 GOPS wypłacił odpowiednio 20, 12 i 6 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 11.900, 7.440 i 3.720 zł.

W 2021 r. Ośrodek przyznał także 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2020-2022 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (18 w 2020 r., 17 w 2021 r., 16 w 2022 r.), a liczba udzielonych świadczeń w latach 2021-2022 była wyższa niż w 2020 r. (101 w 2020 r., 148 w 2021 r., 122 w 2022 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	18	17	16
liczba przyznanych świadczeń	245	289	289
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	97.903	128.166	128.129

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W 2020 r. GOPS przyznawał także świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek wypłacił 907 świadczeń na łączną kwotę 271.800 zł. W 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W 2022 r. Ośrodek realizował również Program rządowy „Czyste powietrze”, wydając właścicielom i współwłaścicielom budynków mieszkalnych jednorodzinnych niezbędne do ubiegania się o dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. W 2022 r. Ośrodek wydał 33 zaświadczenia ustalające dochód na jednego członka gospodarstwa domowego.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2020-2022 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. W 2022 r. liczba wydanych kart była znacznie wyższa niż w latach 2020-2021. Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie Kart Dużej Rodziny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny	105	134	180
liczba złożonych wniosków	38	17	90
koszt obsługi Kart Dużej Rodziny (w zł)			

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

W analizowanym okresie w gminie działał także wojewódzki program działań na rzecz rodzin wielodzietnych pn. Wielkopolska Karta Dużej Rodziny. Adresatem działań w ramach Programu „Wielkopolska Karta Rodziny” objęte są rodziny 3+. W latach 2020-2022 nie wpłynął żaden wniosek o wydanie tej karty.

W analizowanym okresie GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, świadcząc pracę socjalną wobec osób doznających przemocy i stosujących przemoc, zapewniając rodzinom wsparcie oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Bralinie. W 2021 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu i 17 posiedzeń grup roboczych, wszczęto 8 procedur „Niebieskie Karty” oraz zakończono 8 takich procedur. W 2022 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu

Interdyscyplinarnego oraz 17 grup roboczych, weszło 11 procedur „Niebieskie Karty”, zamknięto 9 „Niebieskich Kart”.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Bralin, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje Klub Senior+ (ul. Lipowa 30, 63-640 Bralin). Jego celem jest integracja, wsparcie, rozwój i organizacja czasu wolnego. Uczestnicy Klubu korzystają z terapii zajęciowej – ergoterapii, socjoterapii i arteterapii, mając do dyspozycji salę gimnastyczną i sprzęt do ćwiczeń, uczestniczą w ćwiczeniach ogólnousprawniających, oddechowych, wzmacniających i treningach relaksacyjnych. W 2022 r. z oferty Klubu korzystały średnio 22 osoby po 60. roku życia, a na jego działalność wydatkowano 91.535,17 zł.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie i działający w jego ramach Punkt Interwencji Kryzysowej ul. Sienkiewicza 26, 63-600 Kępno	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi pod Kępnem Słupia, ul. Katowicka 10, 62-604 Baranów	Zakres oferowanych usług: całodobowe schronienie dla osób w kryzysie, konsultacje psychologiczne, porady prawne, pomoc socjalna, pedagogiczna, grupy wsparcia. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej.
Gminny Ośrodek Wsparcia Rodziny w Kryzysie w Mianowicach Mianowice 3d, 63-600 Kępno	Zakres oferowanych usług: całodobowe schronienie dla osób w kryzysie, pomoc prawna, psychologiczna i socjalna, grupy wsparcia, mediacje. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej.
Warsztat Terapii Zajęciowej w Słupi pod Kępnem Słupia, ul. Katowicka 10, 62-604 Baranów	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna, zawodowa i medyczna, rozwijanie umiejętności życia codziennego, terapia zajęciowa. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną i chorobami psychicznymi.
Dom Pomocy Społecznej w Rzetni Rzetnia 87, 63-600 Kępno	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.

Dom Pomocy Społecznej w Kochłowach

Kochłowy 1,
63-500 Ostrzeszów

Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Ostrowinie

Ostrowina 21,
56-400 Oleśnica

Dom Pomocy Społecznej „Promyk” w Kamiennej

Kamienna 22,
46-100 Namysłów

Dom Pomocy Społecznej w Oławie

ul. Lwowska 6, 55-200 Oława

Dom Pomocy Społecznej we Wrześni

ul. Szkolna 25,
62-300 Września

Dom Pomocy Społecznej w Chróście Wsi

Chróście 50,
98-430 Bolesławiec

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kępnie

ul. ks. P. Wawrzyniaka 10,
63-600 Kępno

Noclegownia w Mianowicach

Mianowice 3d, 63-600 Kępno

Zespół Szkół Specjalnych w Słupi pod Kępem

ul. Katowicka 8,
63-648 Słupia

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.

Zakres oferowanych usług: podnoszenie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym z powodu choroby poważne trudności w życiu codziennym, w tym m.in. zajęcia wspierająco-rehabilitacyjne w formie treningów, zajęcia świetlicowe, relaksacyjne, rehabilitacja ruchowa, muzykoterapia, biblioterapia.

Kategoria klienta: osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne i niepełnosprawność intelektualną, osoby starsze.

Zakres oferowanych usług: schronienie w godzinach wieczornych i nocnych, praca socjalna.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.

Zakres oferowanych usług: edukacja, terapia, wspomaganie rozwoju, nauka zawodu, rozwijanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną oraz sprzężoną.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kępnie

ul. Sienkiewicza 26,
63-600 Kępno

Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie, Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

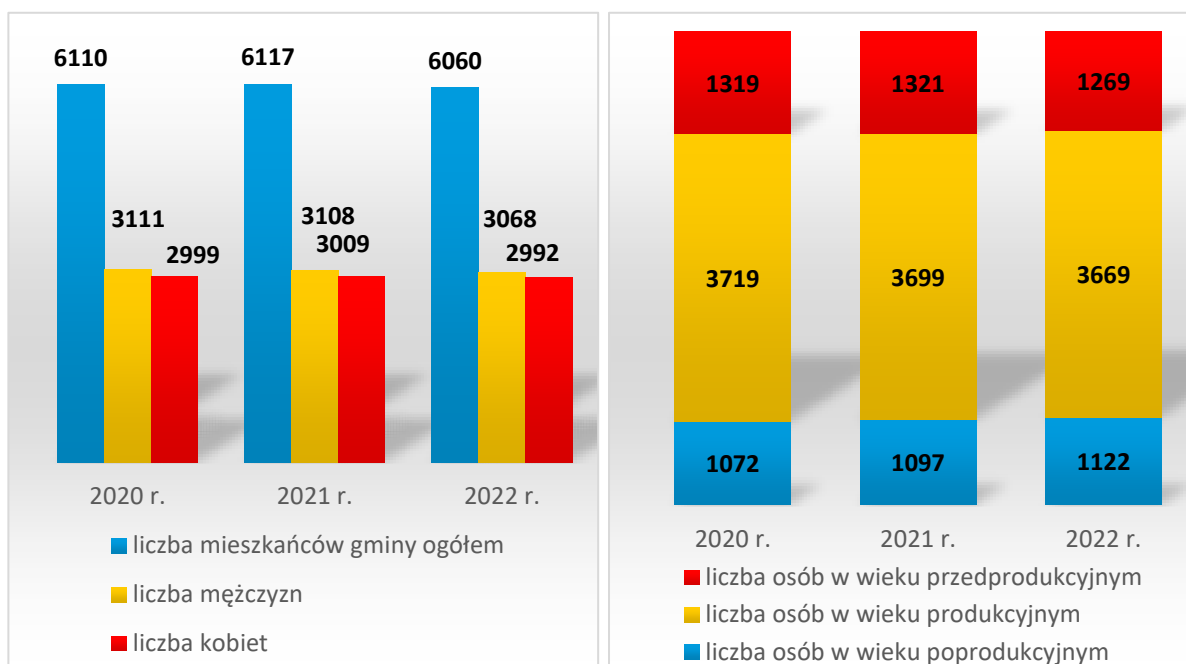
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. liczba ludności gminy Bralin była niższa niż w latach 2020-2021 (6.110 w 2020 r., 6.117 w 2021 r., 6.060 w 2022 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowili mężczyźni.

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba osób w wieku produkcyjnym, z kolei stale rosła liczba osób starszych. W 2022 r., w porównaniu z latami 2020-2021, spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

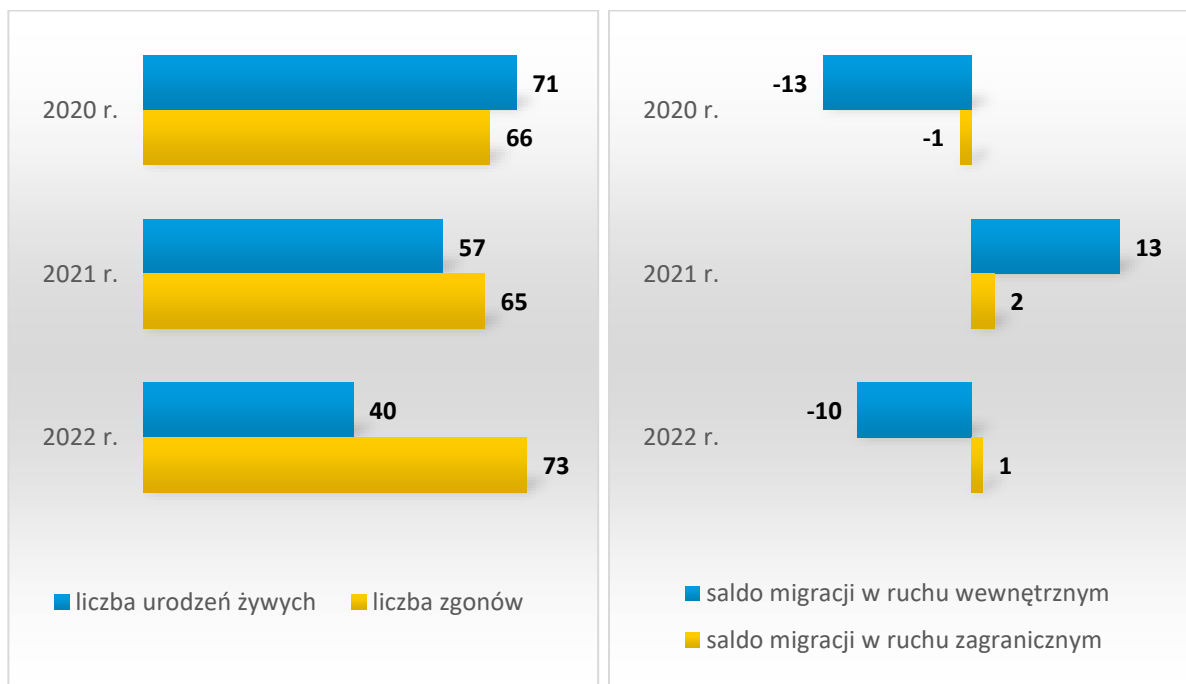
Wykresy 17-18. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2020-2022

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 19-20. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2020-2022

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w analizowanym okresie przyrost naturalny w gminie był dodatni tylko w 2020 r. (+5), natomiast w latach 2021-2022 ujemny (-8 w 2021 r., -33 w 2022 r.). O ile saldo migracji w 2021 r. było dodatnie (+15), głównie w efekcie osiedlenia się na terenie gminy ludności z innych jednostek w kraju, o tyle w 2020 i 2022 r. było ujemne (-14 w 2020 r., -9 w 2022 r.).

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2020-2022 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi stale się zwiększał (22,3 w 2020 r., 22,7 w 2021 r., 23,3 w 2022 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (14,9 w 2020 r., 15,2 w 2021 r., 15,6 w 2022 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W okresie międzyspisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym – z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkaniec Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób

starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

W gminie Bralin wraz ze wzrostem liczby osób starszych zwiększa się zapotrzebowanie na różne formy wsparcia dla tej grupy. Do najważniejszych problemów, jakich doświadczają starsi mieszkańcy gminy, należą: utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i badań profilaktycznych, brak punktów rehabilitacyjnych i problemy komunikacyjne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie wspiera seniorów poprzez m.in. zasiłki celowe specjalne, zasiłki na zakup żywności, usługi opiekuńcze, kierowanie do domów pomocy społecznej. Starsi mieszkańcy gminy mogą także korzystać z oferty Klubu Senior+ w Bralinie. W 2022 r. w zajęciach klubowych uczestniczyły 22 osoby po 60. roku życia. Na działalność Klubu wydatkowano w 2022 r. kwotę 91.535 zł.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bralinie i Klubem Senior+, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: Oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Bralinie (ul. 3 Maja 9, 63-640 Bralin) i Akcja Katolicka Parafii pw. św. Anny w Bralinie (ul. Wrocławska 58, 63-640 Bralin), oferujące przede wszystkim pomoc rzeczową, oraz Koła Gospodyń Wiejskich:

w Bralinie (ul. Lipowa 14A, 63-640 Bralin), w Chojęcinie (ul. Bukowa 4, 63-640 Chojęcin-Parcele), w Czerminie (63-640 Czermin 1), w Goli (63-640 Gola 18A), w Mnichowicach (63-640 Mnichowice 40), w Nosalach (63-640 Nosale 2), w Nowej Wsi Książęcej (63-640 Nowa Wieś Książęca 35), w Taborze Wielkim (63-640 Tabor Wielki 4) i w Weronikopolu (63-640 Weronikopole 11A).

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których uczestniczą lub mogą uczestniczyć seniorzy. Do najważniejszych z nich należą: Dzień Seniora, spotkania organizowane przez koła gospodyń wiejskich, Bibliotekę Publiczną, Klub Senior+, występy dla seniorów, np. „Operetka na wynos”.

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Bralin funkcjonują 2 podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz działa 1 apteka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
	Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Medica” w Bralinie	ul. Wrocławska 35, 63-640 Bralin
	Stomatologia „Veladent” w Bralinie	ul. Wrocławska 35, 63-640 Bralin
	Apteka „Pod Słońcem” w Bralinie	ul. Wrocławska 48, 63-640 Bralin

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

W ramach Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Medica” w Bralinie działają: poradnia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinety pielęgniarki i położnej środowiskowej podstawowej opieki zdrowotnej, gabinet zabiegowy i punkt szczepień.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2020-2022 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej systematycznie rosła (22.923 w 2020 r., 24.794 w 2021 r., 26.123 w 2022 r.). W ich ramach zorganizowano odpowiednio 235, 116 i 156 wizyt domowych oraz odpowiednio 13.355, 765 i 29 teleporad, udzielono odpowiednio 3.612, 4.799 i 5.598 porad dzieciom i młodzieży do lat 18 (w tym odpowiednio 36, 48 i 12 wizyt domowych) oraz odpowiednio 8.264, 8.428 i 8.617 porad osobom w wieku 65 lat i więcej (w tym odpowiednio 118, 36 i 58 wizyt domowych oraz odpowiednio 6.702, 364 i 7 teleporad). W analizowanym okresie kobiety skorzystały z odpowiednio

12.373, 13.392 i 14.284 porady, w tym odpowiednio 87, 37 i 25 wizyt domowych oraz 5.091, 189 i 3 teleporady. Znaczna liczba teleporad udzielonych w 2020 r. wynikała z pandemii Covid-19. Poza stomatologiem, na terenie gminy nie przyjmują lekarze specjaliści.

W latach 2020-2022, na podstawie porozumienia, opiekę stomatologiczną nad uczniami szkół podstawowych z terenu gminy Bralin (w Nowej Wsi Książęcej i Bralinie) sprawował Gabinet Stomatologiczny lekarz stomatolog Dorota Kucharska-Ciesielska z Kępna (ul. 1000-lecia 1, 63-600 Kępno).

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską dla mieszkańców gminy realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kępnie (ul. Szpitalna 7, 63-600 Kępno).

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Bralin zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kępnie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Kępnie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	115	142	120
w tym: liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	10	17	10
liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności	105	125	110

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kępnie.

Po wzroście w 2021 r., rok później liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) spadła (10 w 2020 r., 17 w 2021 r. 10 w 2022 r.). Podobnym zmianom ulegała liczba wydanych orzeczeń

o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia; 105 w 2020 r., 125 w 2021 r., 110 w 2022 r.).

Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Ostrowie Wielkopolskim w ramach swojej działalności zajmuje się m.in. wydawaniem orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 w odniesieniu do mieszkańców gminy Bralin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Orzeczenia o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2020-2022

	2020 r.	2021 r.	2022 r.
liczba orzeczeń o okresowej i trwałej całkowitej niezdolności do pracy	15	19	20
liczba orzeczeń o okresowej i trwałej niezdolności do samodzielnej egzystencji	2	1	0

Źródło danych: Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Ostrowie Wielkopolskim.

Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ostrowie Wielkopolskim w ramach swojej działalności m.in. wydaje orzeczenia o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, o trwałej całkowitej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy oraz o trwałej częściowej lub okresowej częściowej niezdolności do pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2022 r. w odniesieniu do mieszkańców gminy Bralin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS na koniec 2022 r.**

	liczba osób (w tys.) w 2022 r.
trwała całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	0,04
okresowa całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	0,02
trwała całkowita niezdolność do pracy	0,05
okresowa całkowita niezdolność do pracy	0,03
trwała częściowa niezdolność do pracy	0,09
okresowa częściowa niezdolność do pracy	0,06

Źródło danych: Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ostrowie Wielkopolskim.

* bez osób pobierających świadczenia na mocy umów międzynarodowych oraz bez osób mających również prawo do świadczenia rolniczego (dane bezpośrednio z badania świadczeń emerytalno-rentowych)

** osoby otrzymujące świadczenia wypłacane przez ZUS to osoby, które pobierają: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalne oraz osoby uprawnione do rent rodzinnych

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2020 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 31 rodzin liczących 50 osób, rok później – 21 rodzin liczących 33 osoby, a w 2022 r. – 23 rodziny liczące 38 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez GOPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba świadczeń, kwota świadczeń		
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
zasiłek pielęgnacyjny	136	133	143	1.636, 353.226	1.602, 345.834	7.171, 370.597
zasiłek stały	14	15	12	146, 93.006	166, 175.566	139, 98.035
zasiłek okresowy	1	1	3	7, 3.800	6, 2.400	10, 5.000
specjalny zasiłek celowy	8	2	3	12, 3.200	3, 950	4, 850
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	9	8	8	103, 258.245	96, 233.116	90, 247.263
usługi opiekuńcze	0	0	1	0, 0	0, 0	12.111
zasiłek na zakup żywności	7	6	3	26, 5.720	8, 2.350	9, 2.500
zdarzenia losowe	0	0	1	0, 0	0, 0	1, 300
zasiłek celowy na leki	0	1	0	0, 0	1, 463	0, 0
zasiłek celowy na opał	1	1	0	1, 50	1, 301	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie.

Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bralinie, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie (ul. Sienkiewicza 26, 63-600 Kępno), Środowiskowy Dom Samopomocy w Kępnie (ul. ks. P. Wawrzyniaka 10, 63-600 Kępno), Warsztat Terapii Zajęciowej w Słupi pod Kępnem (Słupia,

ul. Katowicka 10, 62-604 Baranów), Dom Pomocy Społecznej w Kochłowach (Kochłowy 1, 63-500 Ostrzeszów), Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Ostrowinie (Ostrowina 21, 56-400 Oleśnica), Dom Pomocy Społecznej w Chróście Wsi (Chróście 50, 98-430 Bolesławiec), Zespół Szkół Specjalnych w Słupi pod Kępem (ul. Katowicka 8, 63-648 Słupia) oraz Oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Bralinie (ul. 3 Maja 9, 63-640 Bralin).

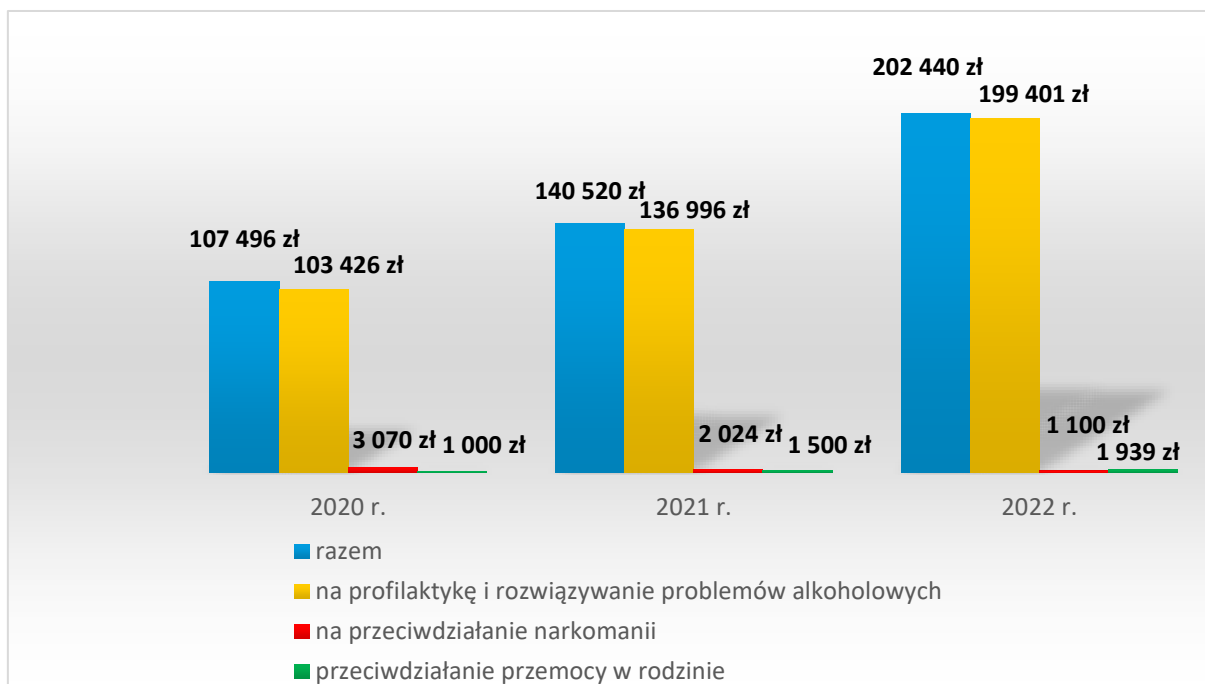
6. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywiają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Doznającymi przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od osoby stosującej przemoc. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

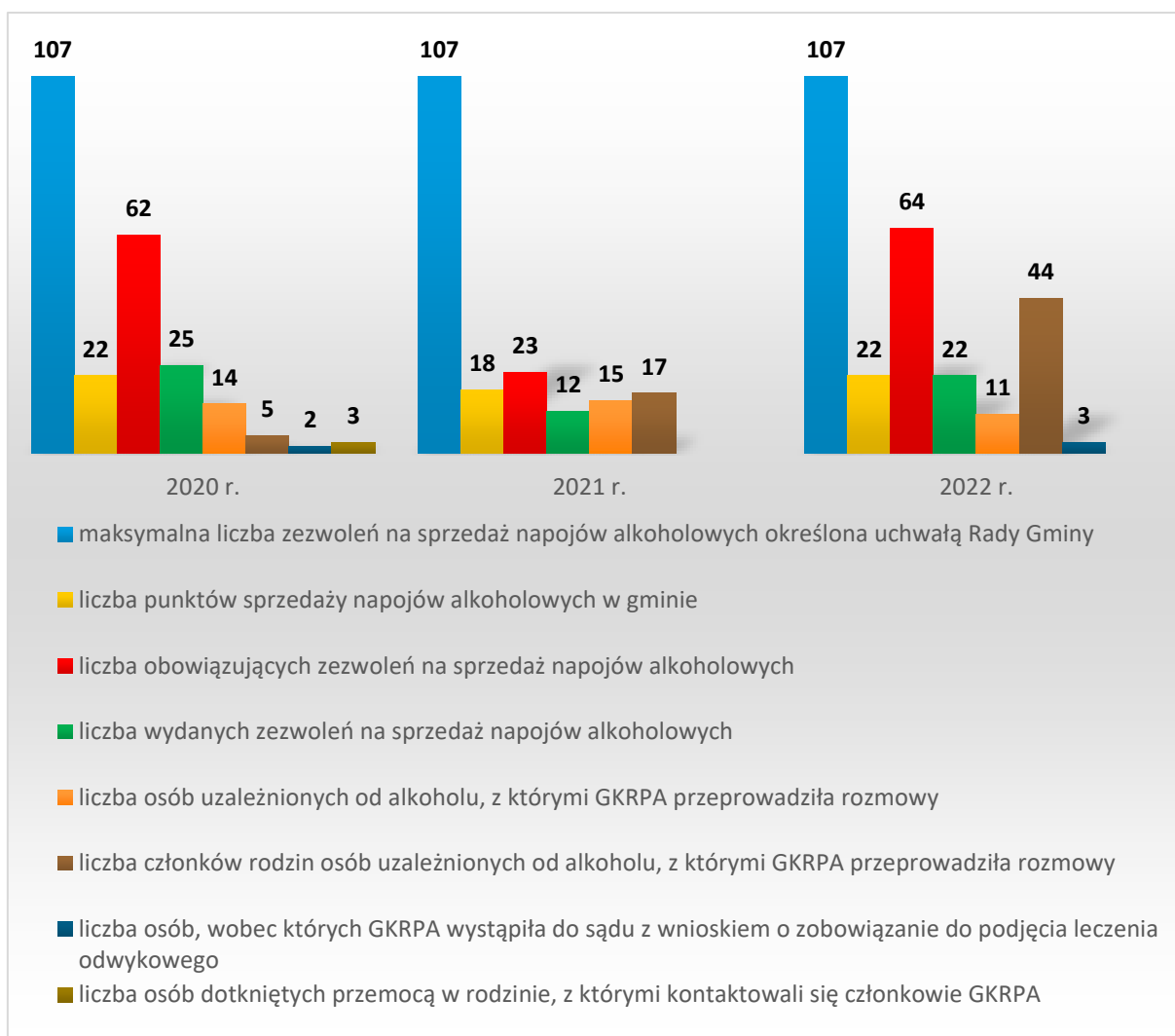
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Bralin na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2020-2022.

Wykres 21. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2020-2022

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

W latach 2020-2022 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (ze 107.496 zł w 2020 r. do 202.440 zł w 2021 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Bralin, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 22. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2020-2022

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

W latach 2020-2022 określona uchwałą Rady Gminy maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była na tym samym poziomie (po 107), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych ulegała nieznacznym wahaniom (22 w 2020 r., 18 w 2021 r., 22 w 2022 r.). Po spadku w 2021 r., rok później liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wzrosła do poziomu z 2020 r. (62 w 2020 r., 23 w 2021 r., 64 w 2022 r.), podobnie jak liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (25 w 2020 r., 12 w 2021 r., 22 w 2022 r.).

W 2022 r. liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, była nieco niższa niż w latach 2020-2021 (14 w 2020 r., 15 w 2021 r.), z kolei liczba członków rodzin tych osób zwiększała się z roku na rok (z 5 w 2020 r. do 44 w 2022 r.). W 2020 i 2022 r. GKRPA wystąpiła także do sądu

z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (w stosunku do 2 osób w 2020 r. i 3 osób w 2022 r.). W 2020 r. członkowie Komisji kontaktowali się również z 3 osobami doznającymi przemocy domowej.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy odgrywają: w Bralinie – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i działający przy nim Zespół Interdyscyplinarny, Posterunek Policji, w Kępnie – Ośrodek diagnostyczno-terapeutyczny „Remedium” – Poradnia Leczenia Uzależnień, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający w jego ramach Punkt Interwencji Kryzysowej Komenda Powiatowa Policji, a także Milickie Centrum Medyczne w Miliczu – Pododdział detoksykacji alkoholowej, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia w Stanominie, Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Murowańcu – Oddział Leczenia Uzależnień, Oddział Leczenia Zespołów Abstynenckich, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi oraz Gminny Ośrodek Wsparcia Rodziny w Kryzysie w Mianowicach.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bralinie	ul. Rynek 3, 63-640 Bralin
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Bralinie	ul. Rynek 3, 63-640 Bralin
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie	ul. 3 Maja 9, 63-640 Bralin
Zespół Interdyscyplinarny w Bralinie	ul. 3 Maja 9, 63-640 Bralin
Ośrodek diagnostyczno-terapeutyczny „Remedium” w Kępnie – Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Graniczna 21a, 63-600 Kępno
Milickie Centrum Medyczne w Miliczu – Pododdział detoksykacji alkoholowej	ul. Grzybowa 1, 56-300 Milicz
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia w Stanominie	Stanomino 5, 78-217 Stanomino
Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Murowańcu – Oddział Leczenia Uzależnień, Oddział Leczenia Zespołów Abstynenckich	Murowaniec 1, 62-840 Koźminek
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie	ul. Sienkiewicza 26, 63-600 Kępno

Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie	ul. Sienkiewicza 26, 63-600 Kępno
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi	Słupia, ul. Katowicka 10, 63-604 Baranów
Gminny Ośrodek Wsparcia Rodziny w Kryzysie w Mianowicach	Mianowice 3D, 63-600 Kępno
Posterunek Policji w Bralinie	ul. Namysłowska 13, 63-640 Bralin
Komenda Powiatowa Policji w Kępnie	Chojęcín-Szum 8a, 63-600 Kępno

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

W Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Bralinie usługi świadczą: certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień, psycholog i pracownik socjalny. W latach 2020-2022 wsparciem w Punkcie objęto odpowiednio 14, 28 i 35 osób z problemem alkoholowym, odpowiednio 14, 22 i 9 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików), a w 2020 r. dodatkowo 5 osób doznających przemocy w rodzinie.

W latach 2020-2022 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie objął wsparciem z powodu alkoholizmu odpowiednio 9, 7 i 5 rodzin liczących odpowiednio 22, 16 i 17 osób, a w 2022 r. także 2 rodziny liczące 3 osoby z powodu przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie Ośrodek nie świadczył pomocy z powodu narkomanii. W analizowanym okresie GOPS był również odpowiedzialny za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Bralinie. W latach 2021-2022 odbyły się po 4 spotkania Zespołu oraz po 17 posiedzeń grup roboczych, wszczęto odpowiednio 8 i 11 procedur „Niebieskie Karty” oraz zakończono odpowiednio 8 i 9 takich procedur.

W latach 2021-2022 funkcjonariusze Posterunku Policji w Bralinie przeprowadzili odpowiednio 35 i 52 interwencje domowe, w tym odpowiednio 13 i 14 interwencji domowych z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”, odnotowali odpowiednio 20 i 16 zdarzeń dotyczących zakłócania spokoju i porządku publicznego, po 8 wypadków lub kolizji spowodowanych przez kierowców pozostających pod wpływem alkoholu i/lub środków odurzających, zatrzymali odpowiednio 16 i 12 osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, odpowiednio 2 i 4 nieletnich pod wpływem alkoholu i/lub środków odurzających, odpowiednio 25 i 37 nietrzeźwych kierujących pojazdami, wszczęli odpowiednio 8 i 9 oraz zakończyli na czynnościach sprawdzających odpowiednio 4 i 4 postępowania przygotowawcze z art. 207 Kodeksu karnego w związku z procedurą „Niebieskie Karty”.

Działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w gminie prowadzona jest głównie w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadarek, festynów i innych imprez plenerowych, konkursów, pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz warsztatów i szkoleń z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców, nauczycieli i wychowawców.

W latach 2020-2022 programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej objęto 780 uczniów, 65 nauczycieli i 150 rodziców w 2020 r. oraz 485 uczniów i 34 nauczycieli w 2022 r., programami z obszaru profilaktyki wskazującej objęto 250 uczniów i 25 nauczycieli w 2021 r., w jednorazowych prelekcjach i pogadankach wzięło udział 500 osób w 2020 r. i 35 osób w 2022 r., w festynach i innych imprezach plenerowych – 1.000 osób w 2021 r., w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – odpowiednio 140, 40 i 48 osób, w warsztatach i szkoleniach z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców – 150 osób w 2020 r., a w warsztatach i szkoleniach z zakresu profilaktyki problemowej dla nauczycieli i wychowawców – 65 osób w 2020 r. i 25 osób w 2021 r.

W analizowanym okresie, w ramach działalności profilaktycznej z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej, zorganizowano lub brano udział m.in. w następujących przedsięwzięciach: Dzień Profilaktyki, Tydzień Profilaktyki Zdalnej, „Nałogi czy silna wola i zdrowie?“, „Szanuję siebie i swoje zdrowie“, „Bezpieczeństwo nieletnich“, „Wolność i odpowiedzialność“, „Uzależnieniom mówię NIE“, „Cukierki“, „CUDER Junior“, „Ratownicy marzeń“, „Archipelag skarbów“, „Nie irytuj się“, „Być asertywnym drogą do zdecydowania“, „Depresja choroba nie tylko osób dorosłych“, „Trzymaj formę“, „Papierosy zatruwają i nam dzieci zabijają“, „Palić, nie palić oto jest pytanie“, „Szanuję siebie i swoje zdrowie“, „Dbam o swoje zdrowie. Odmawiam“, „Z nałogami nam nie po drodze“, „Internet – Komputeromania. Uzależnienia od komputera“, „W czym problem? O kłopotach współczesnych nastolatków“, „Drogi i bezdroża, czyli o uzależnieniach“, „Bezpieczni od uzależnień“, „Uzależnieniom mówię nie!“, Kampania Białych Serc, „Dzień Wolontariatu“, Święto Rodziny, festyny z okazji Dnia Dziecka, Dnia Matki i Ojca, Rodzinny Rajd Rowerowy, Bezpieczne Ferie Bezpieczne Wakacje, festyny integracyjne, spotkania mikołajkowe, plenerowe kino letnie.

7. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Bazę oświatową w gminie Bralin stanowią 2 przedszkola i 2 szkoły podstawowe. Młodzież z gminy może kontynuować naukę m.in. w Kępnie, gdzie funkcjonują placówki ponadpodstawowe.

W roku szkolnym 2022/2023 do przedszkoli uczęszczało 233 dzieci, a w szkołach podstawowych uczyło się 522 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było 85 nauczycieli (w tym 20 w przedszkolach).

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Bralinie	Rynek 1, 63-640 Bralin
Zespół Szkół im. Ks. Michała Przywary i Rodziny Salomonów w Nowej Wsi Książęcej	Nowa Wieś Książęca 32, 63-640 Bralin
w tym Szkoła Podstawowa	
Przedszkole Samorządowe	
Przedszkole „Kwiaty Polskie” w Bralinie	ul. Wiosenna 4, 63-640 Bralin

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

Na terenie gminy funkcjonuje placówka świadcząca opiekę nad dziećmi do lat 3. Jest to Żłobek Samorządowy „Wiosenka” w Bralinie (ul. Wiosenna 4, 63-640 Bralin). W ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. „Maluch+”, w 2021 r. gmina Bralin otrzymała dofinansowanie miejsc opieki w placówce w wysokości 46.080 zł. W 2022 r. do gminnego żłobka uczęszczało 48 dzieci, nad którymi pieczę sprawowało 6 opiekunów. Warto dodać, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. liczba dzieci w wieku do lat 3. w gminie była niższa niż w latach 2020-2021 (264 w 2020 r., 259 w 2021 r., 229 w 2022 r.).

8. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Organizowaniem i rozwijaniem działalności kulturalnej w gminie zajmuje się Biblioteka Publiczna w Bralinie. Jej działalność koncentruje się głównie na: gromadzeniu, opracowaniu, przechowywaniu oraz udostępnianiu zbiorów bibliotecznych, wypożyczaniu na zewnątrz i udostępnianiu na miejscu zbiorów bibliotecznych oraz udzielaniu informacji, upowszechnianiu literatury pięknej

i czytelnictwa, rozwijaniu działalności informacyjno-dokumentacyjnej środowiska lokalnego, prowadzeniu działalności informacyjno-bibliograficznej ze wszystkich dziedzin wiedzy oraz nowych form działalności wynikających z rozwoju elektroniki i potrzeby dostępu społeczeństwa do wiedzy i informacji.

Obok podstawowej działalności Biblioteka prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne, organizując m.in.: adresowane do dzieci i młodzieży spotkania autorskie z pisarzami, lekcje biblioteczne, konkursy wiedzy, dyskusje nad książką, zajęcia plastyczno-techniczne, wystawki rocznicowe i tematyczne.

W 2022 r. księgozbiór placówki liczył 9.066 woluminów, liczba czytelników wyniosła 326, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 5.819 woluminów. Biblioteka umożliwiała czytelnikom korzystanie z 4 komputerów z dostępem do sieci Internet.

Organizacja imprez kulturalno-rozrywkowych odbywa się przy udziale pracowników Urzędu Gminy Bralin, placówek oświatowych i organizacji pozarządowych. Do najważniejszych imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym organizowanych w gminie należą Dożynki gminno-parafialne.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Biblioteka Publiczna w Bralinie	ul. Rynek 3, 63-640 Bralin

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Składają się na nią: stadion i hala sportowa w Bralinie, boiska sportowe przy placówkach oświatowych oraz miejsce rekreacji w Czerminie, a także place zabaw w różnych miejscowościach gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
Stadion sportowy w Bralinie	ul. Namysłowska 9A, 63-640 Bralin
Hala sportowa w Bralinie	Rynek 1B, 63-640 Bralin
Sportowa Osada na Wzgórzu w Czerminie	63-640 Czermin

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

Do najważniejszych przedsięwzięć sportowo-rekreacyjnych organizowanych w gminie należą: Piłkarski Turniej Sołectw, Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze, Zawody Wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Bralin.

W gminie istnieją dogodne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. Jako największy walor turystyczny gminy mieszkańcy wskazują lasy, głównie sosnowe i sosnowo-brzozowe, zajmujące ponad 16% jej powierzchni. Na terenie gminy znajdują się także wytyczone szlaki turystyczne – piesze, rowerowe i konne, a na odcinku 35 km przebiega rekreacyjno-krajoznawczy szlak turystyczny „Smocza Kraina”.

9. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym);
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Bralin funkcjonuje ponad 20 podmiotów ekonomii społecznej. Są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy z organizacjami

pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Celem głównym programu jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości i warunków do uczestnictwa w życiu publicznym. W szczególności chodzi o promowanie społeczeństwa obywatelskiego, intensyfikację działań na rzecz dzieci i młodzieży, osób starszych i z niepełnosprawnością, otwarcie na innowacyjność oraz konkurencyjność, tworzenie warunków do wzmocnienia istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich, zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych gminy, współpracę sektora pozarządowego i społeczności lokalnych w kreowaniu polityki społecznej i gospodarczej oraz wspieranie i powierzanie organizacjom zadań publicznych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Towarzystwo Rozwoju Gminy Bralin ul. Nowa 18, 63-640 Bralin	rozwój lokalny, pomoc społeczna	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Artwarium ul. Lipowa 14A, 63-640 Bralin	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; dzieci i młodzież
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” Bralin Rynek 1, 63-640 Bralin	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Uczniowski Klub Sportowy Sport Bralin Goła 19, 63-640 Bralin	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Klub Sportowy Rakietomania Chojęcin-Parcele 11A, 63-640 Bralin	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Nasz Bezpieczny Powiat Kępiński” Chojęcin-Szum 8A, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Grupa Ratownictwa Specjalistycznego Ósemka Mnichowice 55A, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Bralinie ul. Lipowa 14A, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Ochotnicza Straż Pożarna w Chojećcinie Chojećcin-Parcele 5, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Czerminie Czermin 1, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Goli Gola 18A, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Mnichowicach Mnichowice 42A, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Wsi Książęcej Nowa Wieś Książęca 35, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Taborze Wielkim Tabor Wielki, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Weronikopolu Weronikopole, 63-640 Bralin	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział w Bralinie ul. 3 Maja 9, 63-640 Bralin	ochrona zdrowia, usługi socjalne, pomoc społeczna	osoby starsze, kombatanci, osoby chore
Koło Gospodyń Wiejskich w Bralinie ul. Lipowa 14A, 63-640 Bralin	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Chojećcinie ul. Bukowa 4, 63-640 Chojećcin-Parcele	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Czerminie 63-640 Czermin 1	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Goli 63-640 Gola 18A	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Mnichowicach 63-640 Mnichowice 40	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Nosalach 63-640 Nosale 2	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi Książęcej 63-640 Nowa Wieś Książęca 35	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Taborze Wielkim 63-640 Tabor Wielki 4	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Weronikopolu 63-640 Weronikopole 11A	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna; kobiety

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

Na rok 2023 Gmina Bralin zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dotyczących:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- działalności charytatywnej,
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- ochrony i promocji zdrowia,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- turystyki i krajoznawstwa,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- promocji i organizacji wolontariatu,
- działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz

środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Bralin czuwa Komenda Powiatowa Policji w Kępnie (Chojęcin-Szum ul. Jaśminowa 16, 63-600 Kępno), a bezpośrednio czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Posterunku Policji w Bralinie (ul. Namysłowska 13, 63-640 Bralin).

Według danych Posterunku Policji w Bralinie, w 2022 r. na terenie gminy Bralin stwierdzono łącznie 89 przestępstw, w tym 24 przestępstwa kryminalne i 37 przestępstw drogowych. W analizowanym roku w gminie doszło także do 21 wykroczeń polegających na kradzieży i uszkodzeniu mienia.

Dane szczegółowe na temat wybranych przestępstw i wykroczeń popełnionych w gminie w 2022 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Wybrane przestępstwa i wykroczenia popełnione w gminie w 2022 r.

kategoria przestępstwa/wykroczenia	liczba przestępstw
interwencje domowe	52
kradzież, kradzież z włamaniem, uszkodzenie mienia	15
przestępstwa narkotykowe	9
przestępstwa gospodarcze	2
inne przestępstwa (m.in. groźby, nękanie, podrabianie dokumentów, uchylanie się od alimentów)	26
kolizje drogowe pod wpływem alkoholu	8
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	37
spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	12
nioletni pod wpływem alkoholu	4
zakłócanie spokoju porządku publicznego	16

Źródło: Posterunek Policji w Bralinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2021 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystały 2 osoby, a w 2022 r. – 1 osoba.

Istotne dla mieszkańców gminy jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na jej terenie ochronę przeciwpożarową zapewnia Państwowa Straż Pożarna w Kępnie oraz 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 2 jednostki zrzeszone w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym – OSP w Bralinie i OSP w Nowej Wsi Książęcej.

Jednostki OSP biorą udział w akcjach gaśniczych, udzielają pomocy przy wypadkach drogowych, usuwają zalegające drzewa i zabezpieczają zerwane linie energetyczne wskutek wichur i nawałnic, pomagają w usuwaniu skutków powodzi i podtopień po ulewnych deszczach. W 2022 r. jednostki straży pożarnej z gminy uczestniczyły w 175 zdarzeniach łącznie. Wydatki z budżetu gminy na ochronę przeciwpożarową wyniosły w roku 2022 – 164 071 zł.

11. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

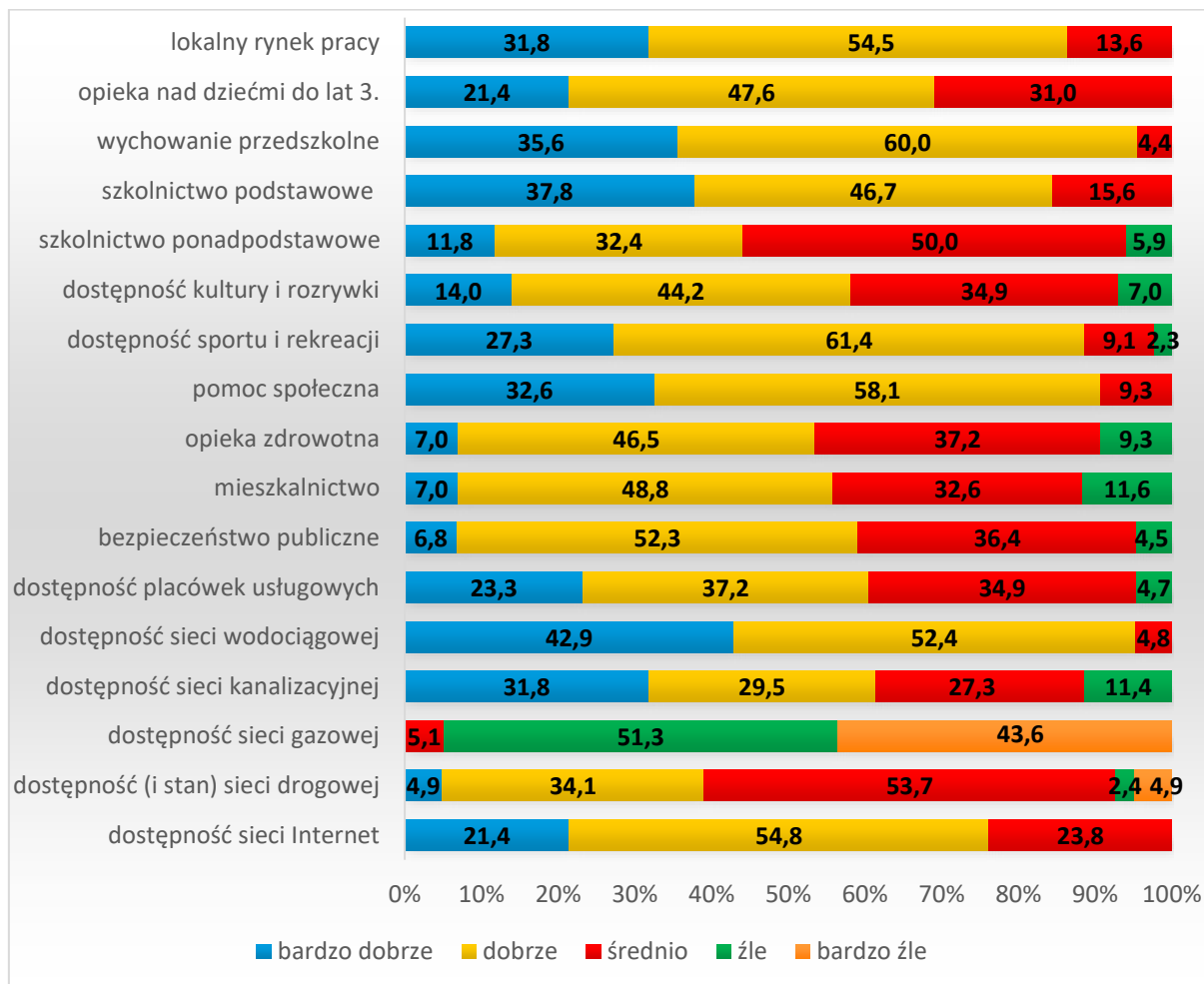
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Bralin posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 45 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Analizując je, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do wychowania przedszkolnego (łącznie 95,5% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci wodociągowej (w sumie 95,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną (łącznie 90,7% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostępność sportu i rekreacji (w sumie 88,7% ocen dobrych i bardzo dobrych), rynek pracy (łącznie 86,3% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz dostęp do szkolnictwa podstawowego (w sumie 84,5% ocen dobrych i bardzo dobrych).

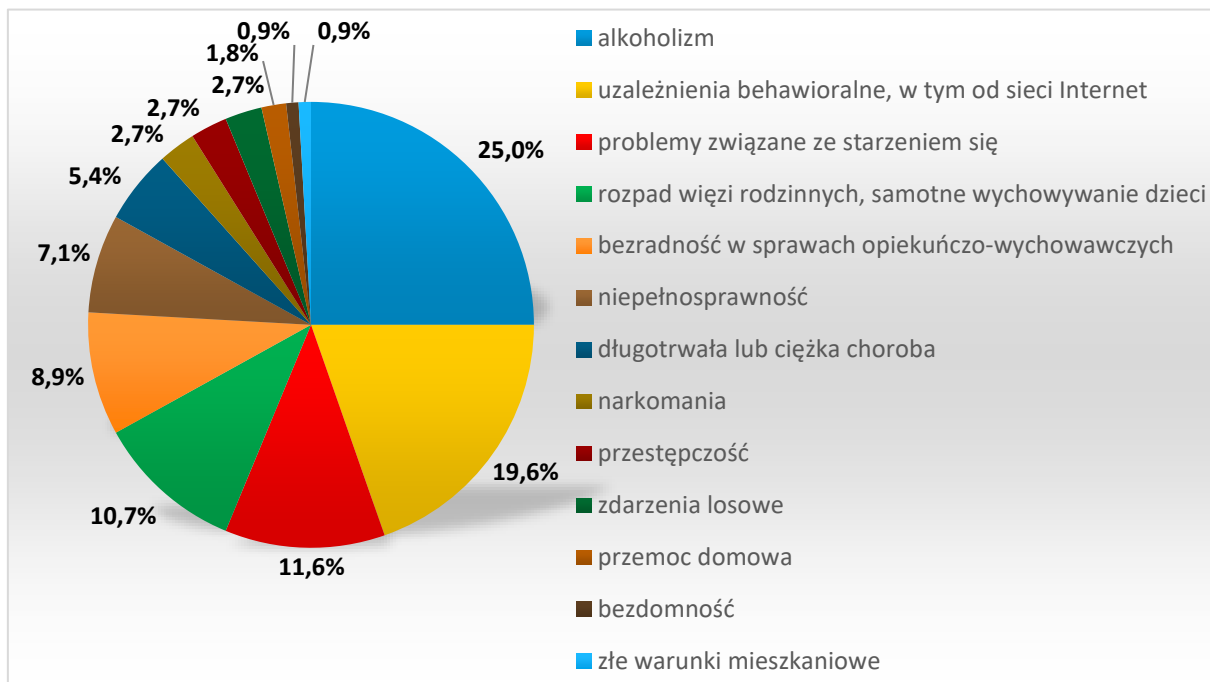
Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do sieci gazowej (łącznie 94,9% ocen złych i bardzo złych).

Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

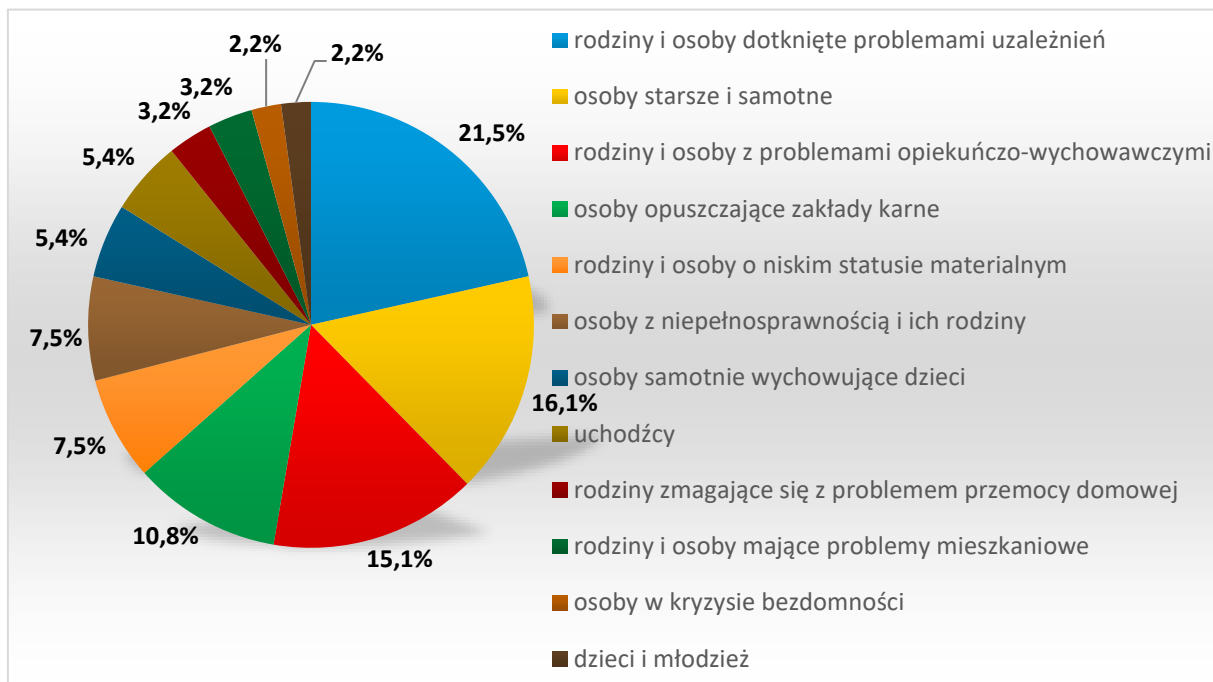
W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (25%) i uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (19,6%), a także problemy związane ze starzeniem się (11,6%) oraz rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (10,7%).

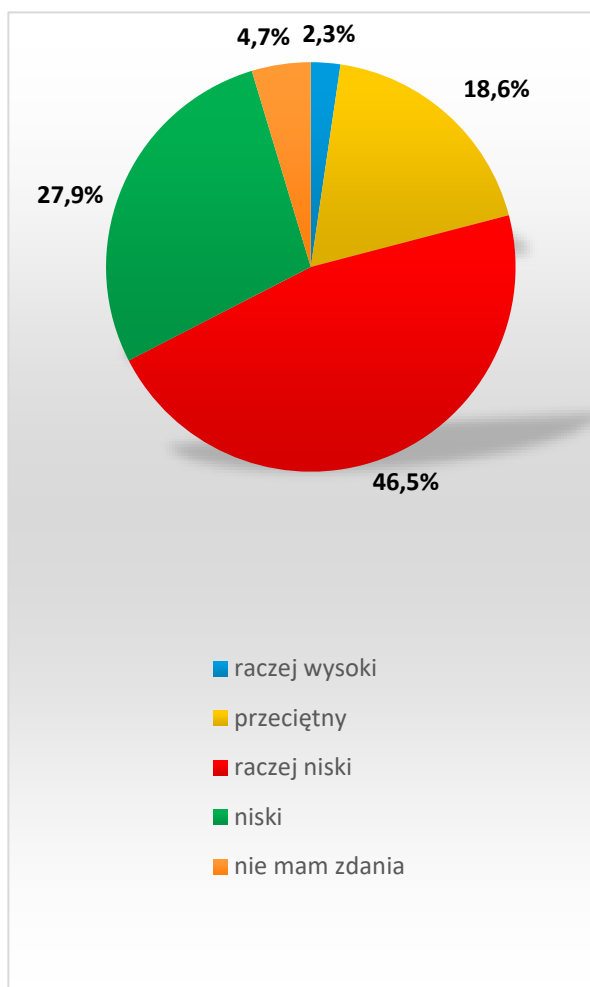
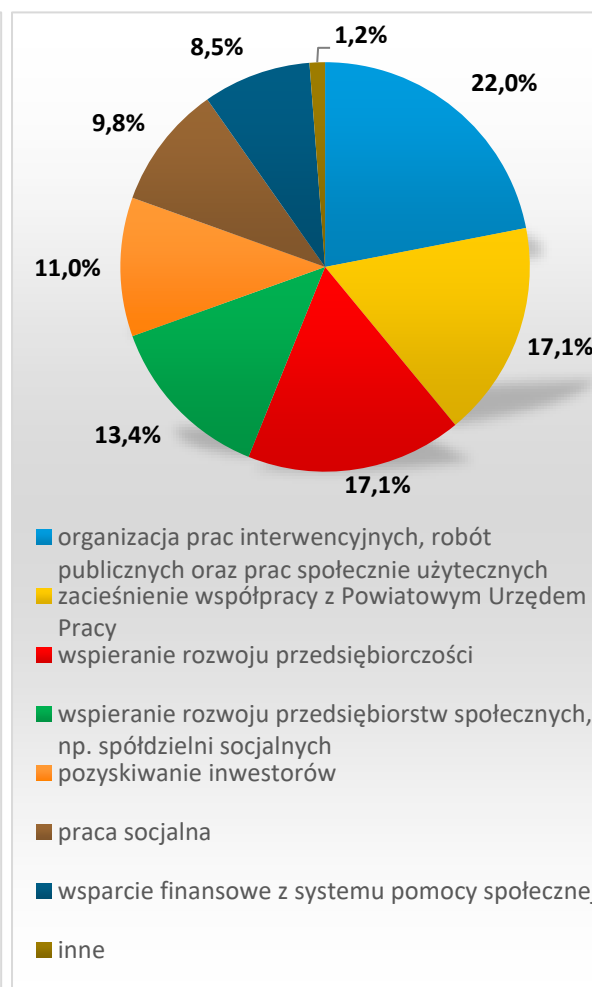
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (21,5%), osoby starsze i samotne (16,1%), a także rodziny i osoby z zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (15,1%) oraz osoby opuszczające zakłady karne (10,8%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 26. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**Wykres 27. Jakie działania należałyby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**

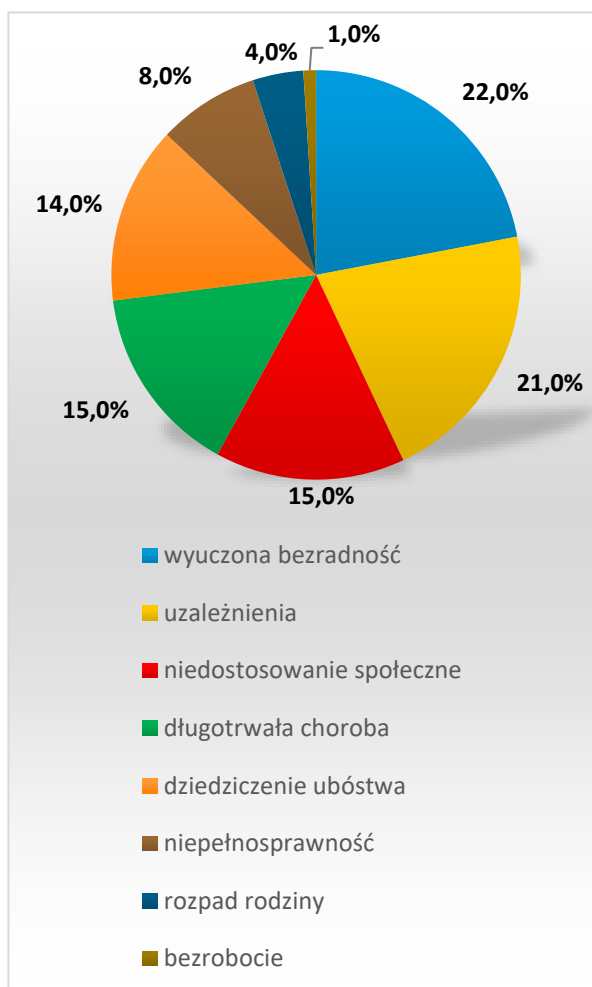
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 74,4%) stwierdziła, że poziom bezrobocia w gminie jest raczej niski lub niski. Jednocześnie zdaniem 18,6% respondentów jest on przeciętny.

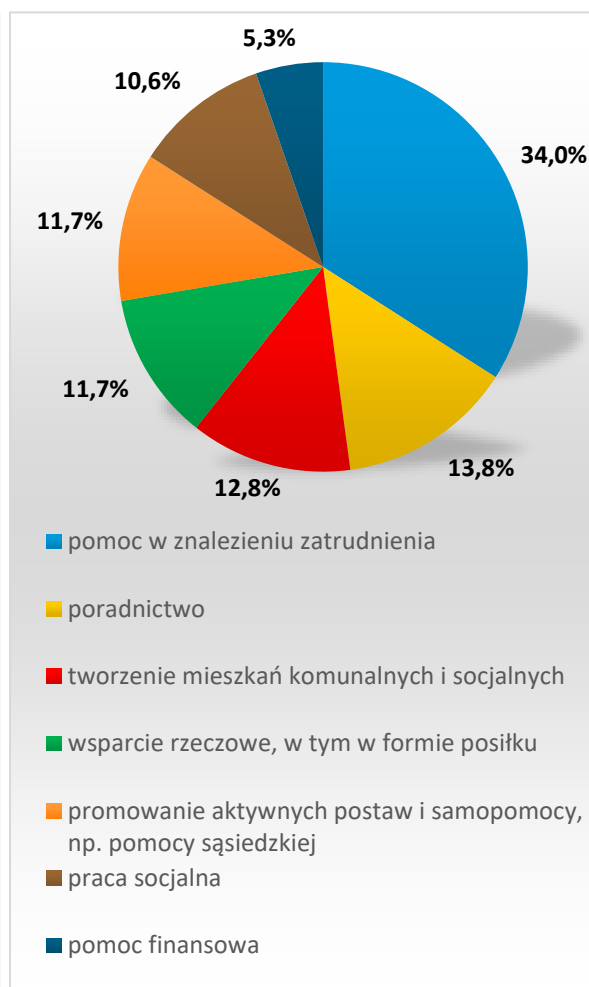
Wśród działań, jakie należałyby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (22%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 17,1%) oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw społecznych, np. spółdzielni socjalnych (13,4%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 28. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 29. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

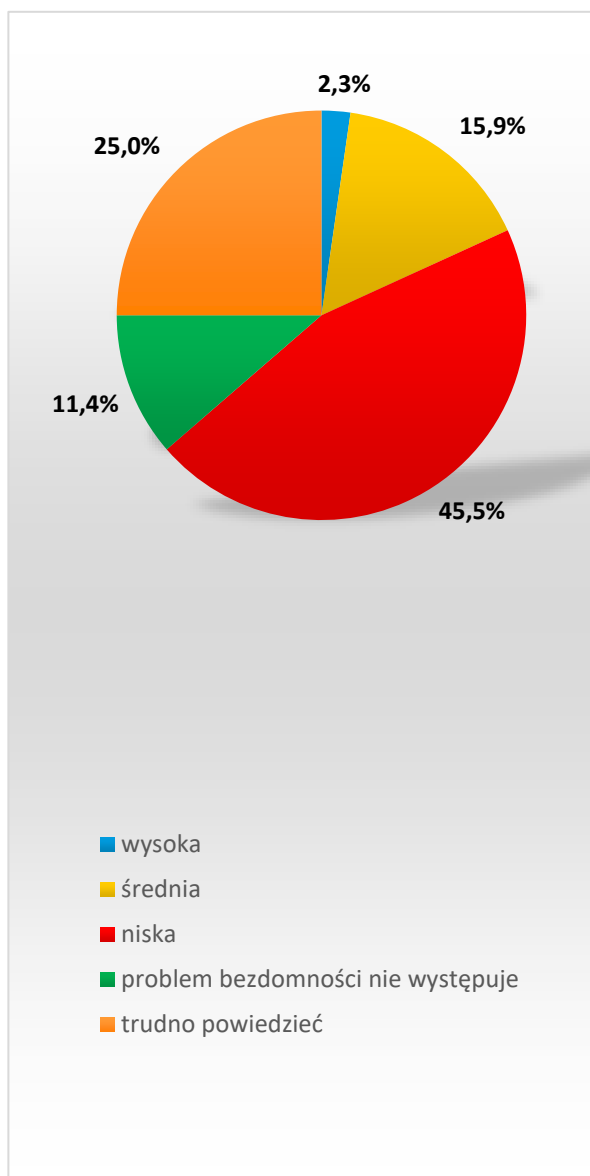
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali wyuczoną bezradność (22%), uzależnienia (21%), niedostosowanie społeczne, długotrwałą chorobę (po 15%) oraz dziedziczenie ubóstwa (14%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (34%). Za ważne badani uznali także świadczenie poradnictwa (13,8%) oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (12,8%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 30. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 31. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

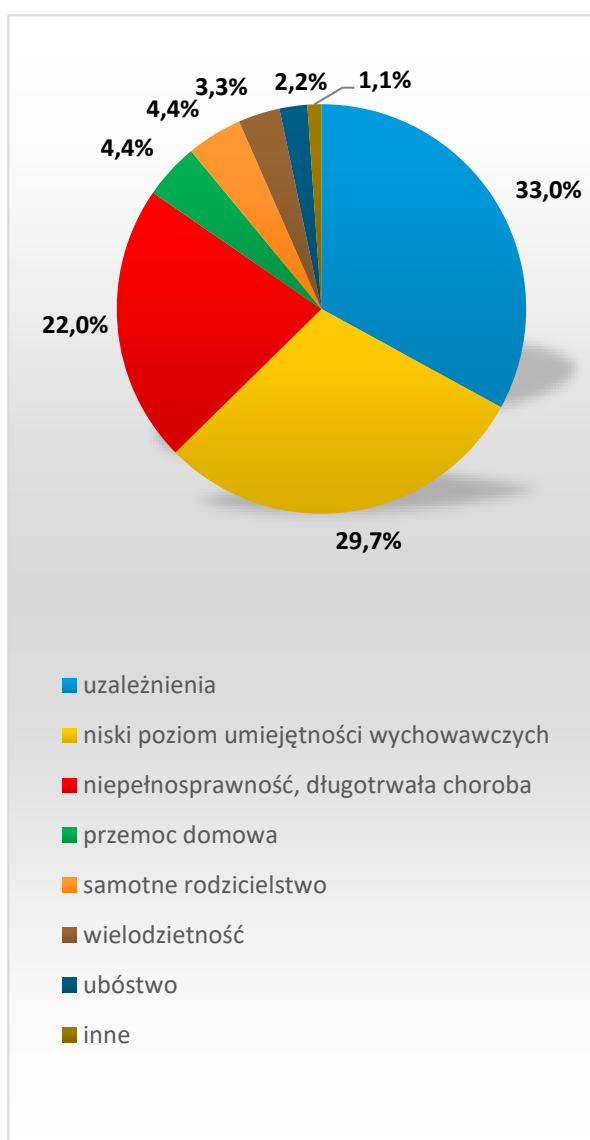
Najwięcej badanych (45,5%) stwierdziło, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 25% ankietowanych nie miało na ten temat zdania.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść tworzenie mieszkań komunalnych,

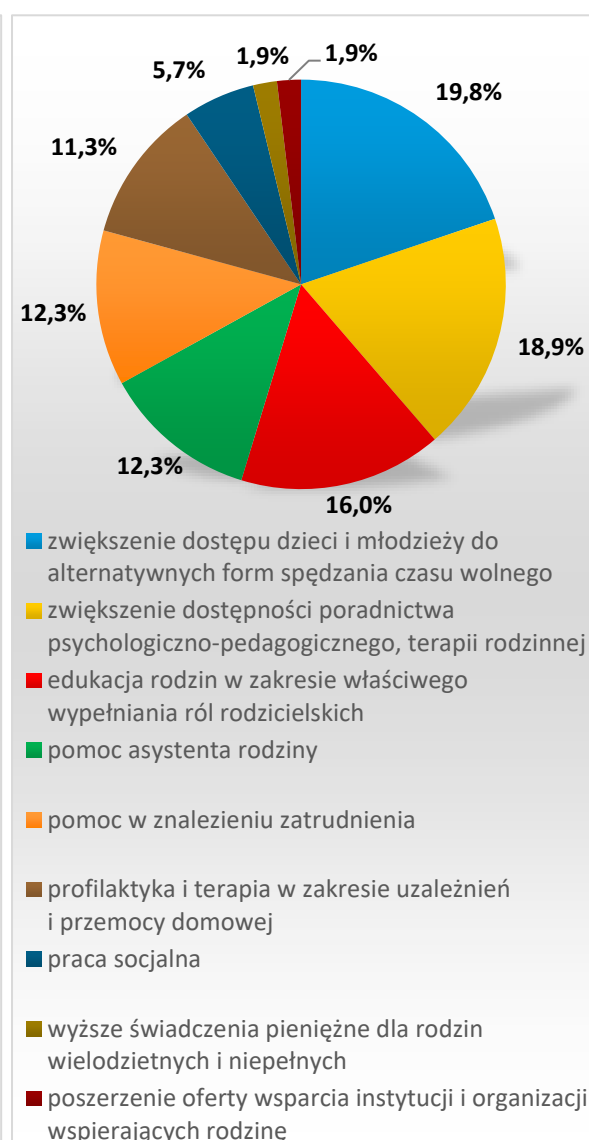
społecznych, wspomaganych i chronionych, udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (po 19,6%), a także świadczenie poradnictwa oraz prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (po 12%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 32. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 33. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

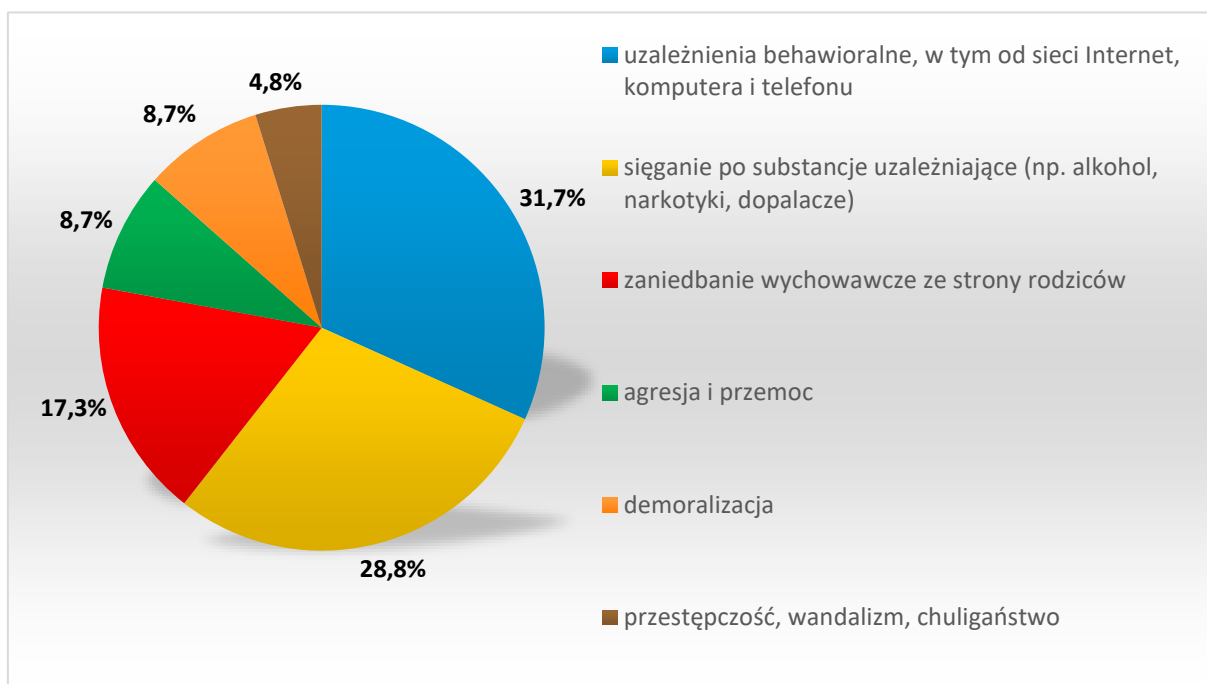
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (33%), niski poziom umiejętności wychowawczych (29,7%), niepełnosprawność i długotrwała choroba (22%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali: zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (19,8%), poszerzenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (18,9%) oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (16%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

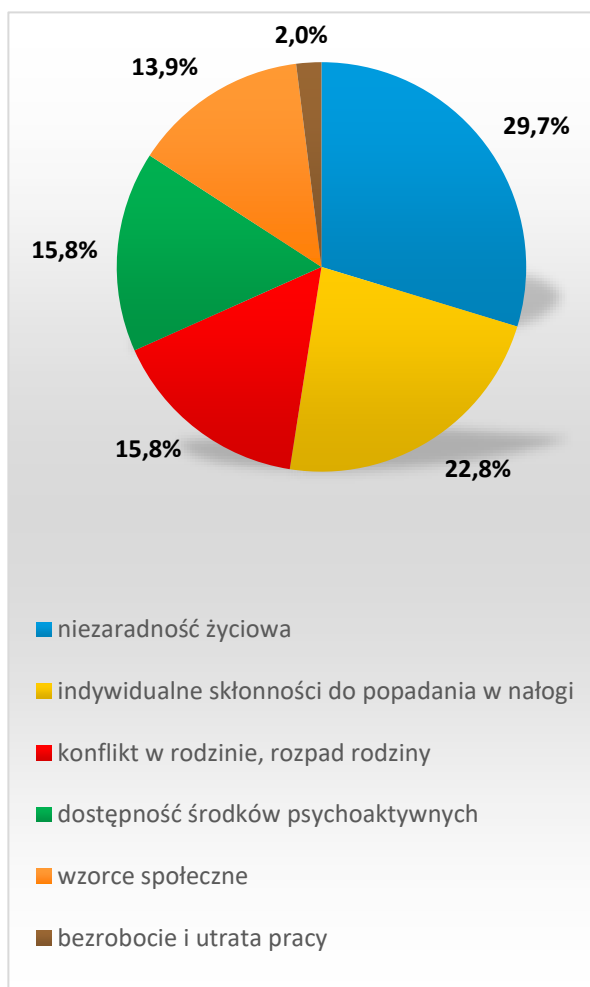

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

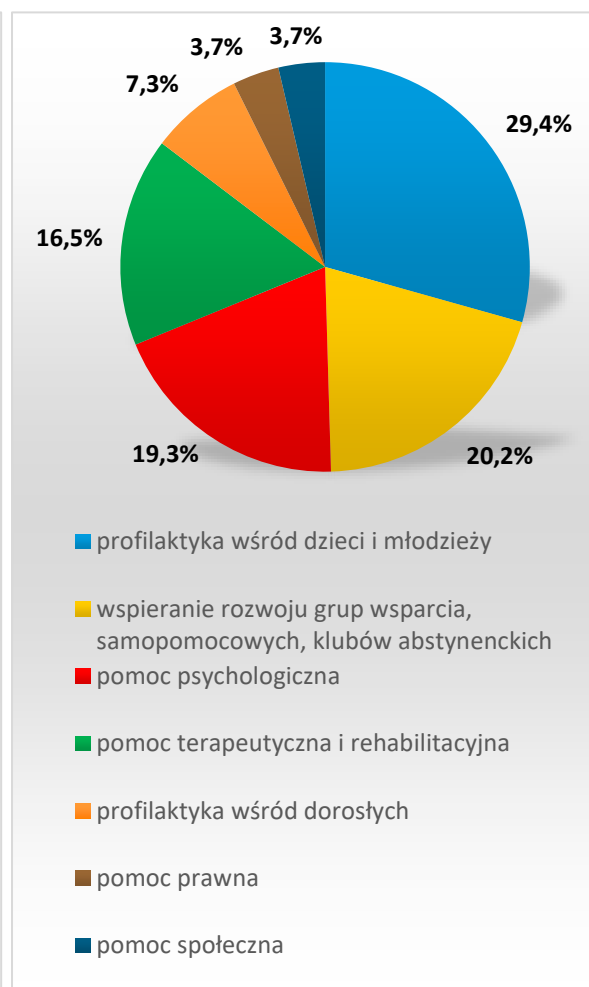
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (31,7%), sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (28,8%) i zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (17,3%).

W następujących pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 35. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 36. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

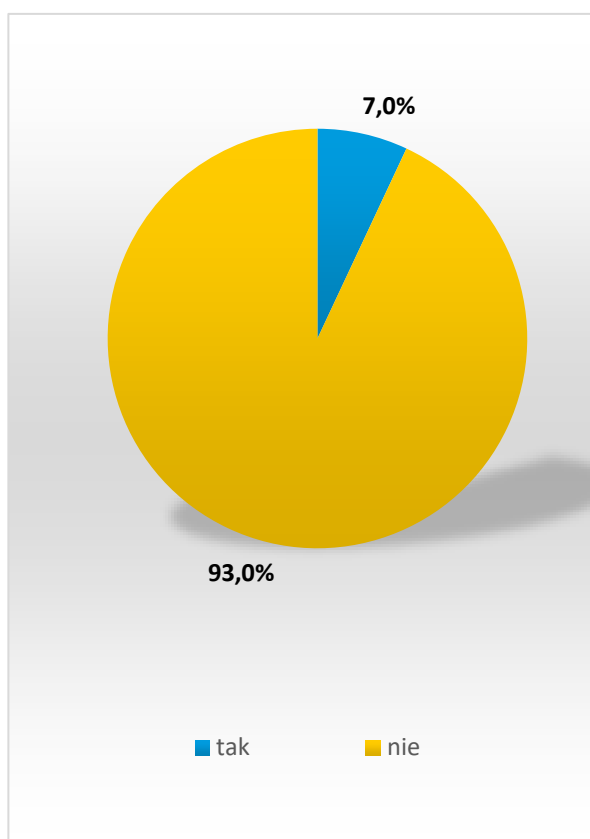
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (29,7%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (22,8%), konflikt w rodzinie i jej rozpad oraz dostępność środków psychoaktywnych (po 15,8%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (29,4%), wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych

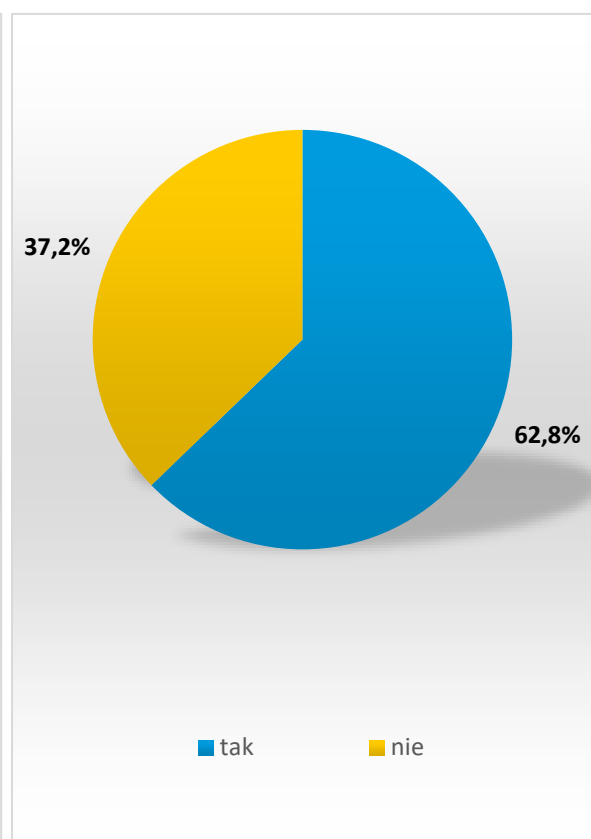
(np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (20,2%), zwiększeniu dostępu do pomocy psychologicznej (19,3%) oraz terapeutycznej i rehabilitacyjnej (16,5%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy domowej, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 37. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

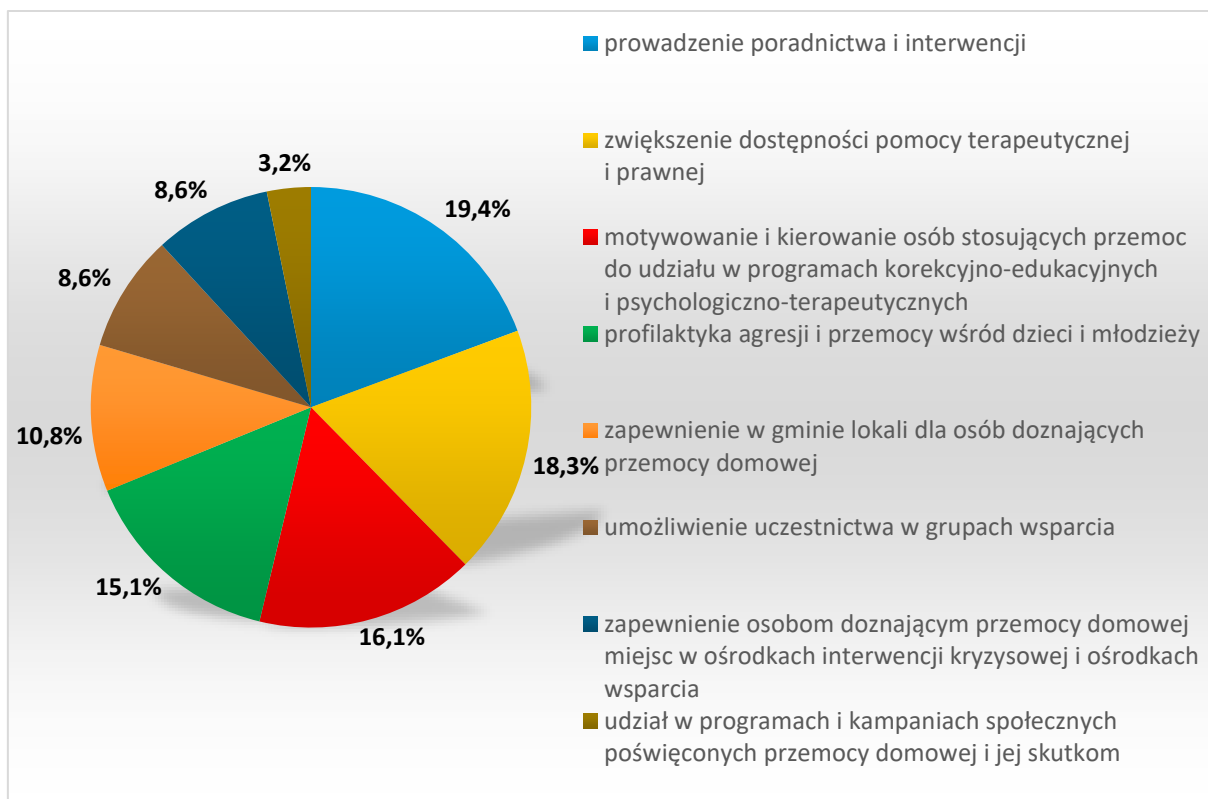
Wykres 38. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (93%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 62,8% ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 39. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?

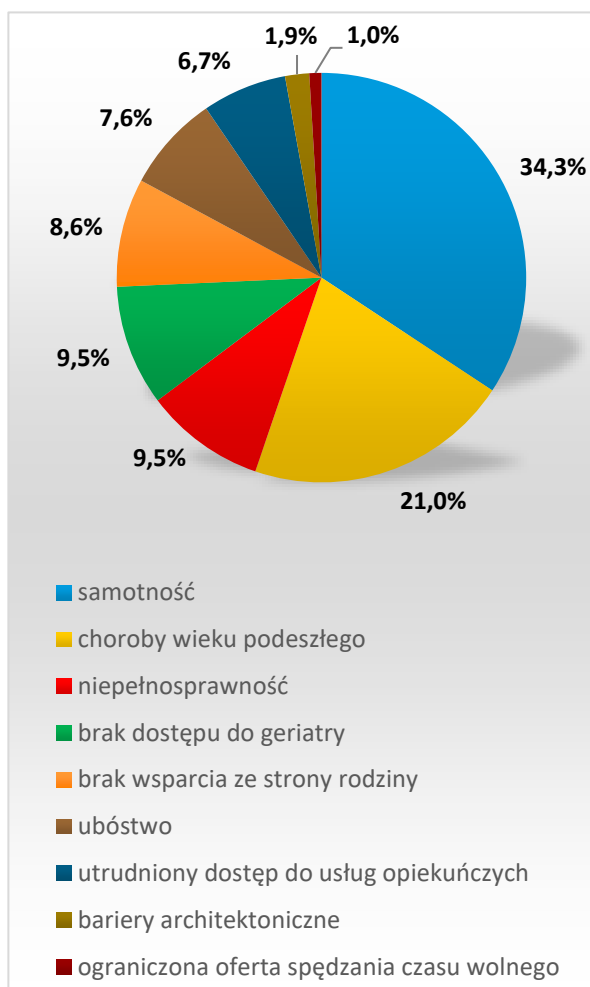

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

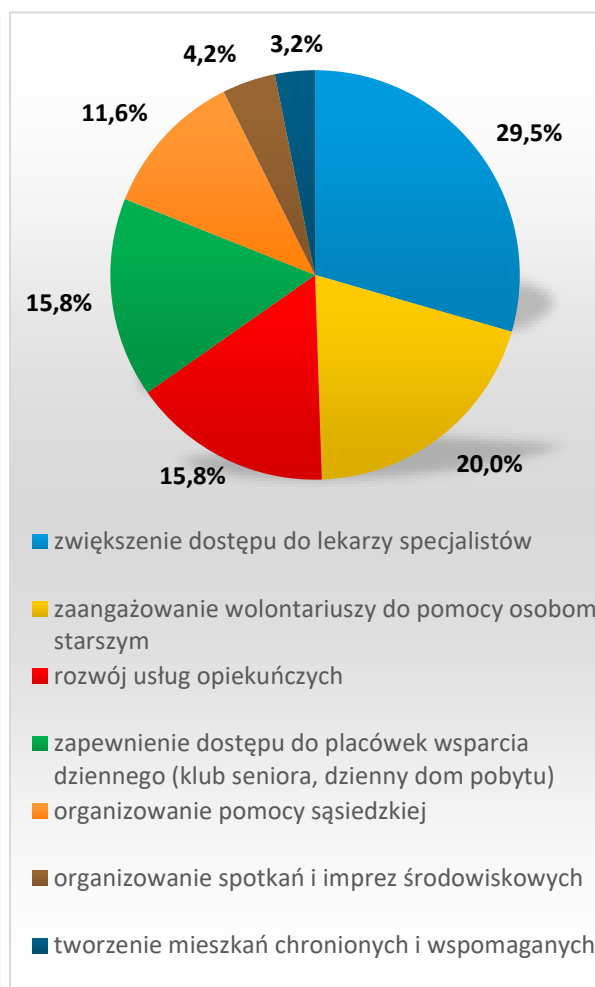
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy domowej, należy przede wszystkim prowadzić poradnictwo i interwencje (19,4%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (18,3%), motywować i kierować osoby stosujące przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych (16,1%) oraz prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (15,1%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 41. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

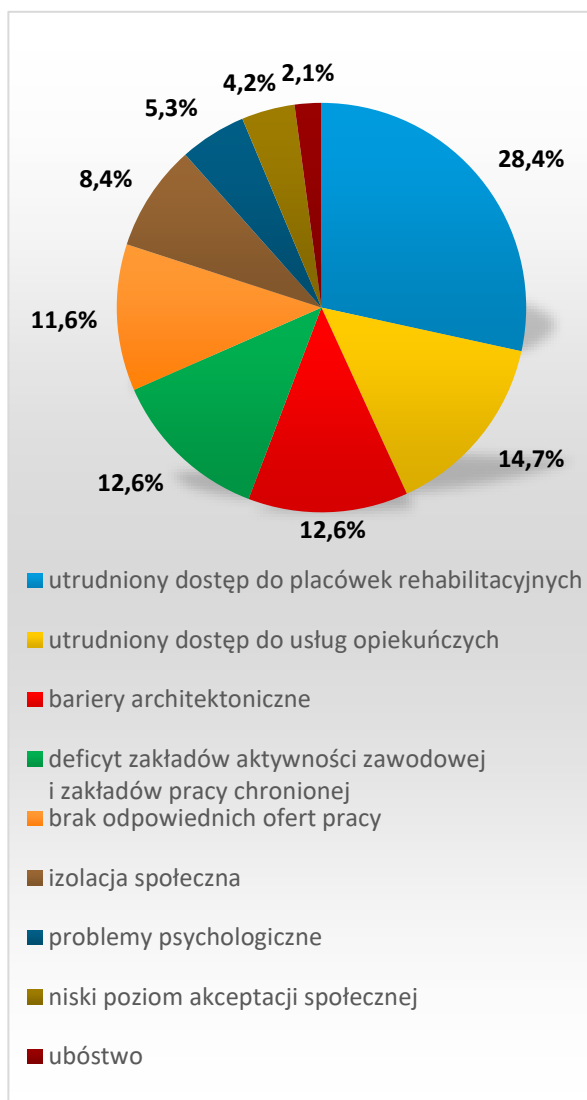
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (34,3%) oraz choroby wieku podeszłego (21%).

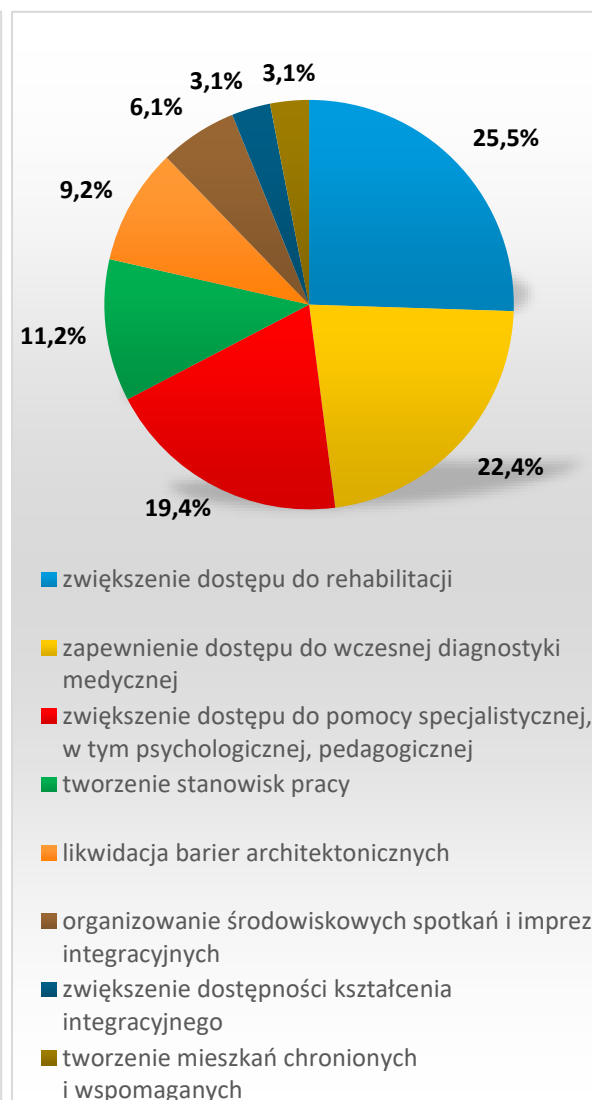
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (29,5%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (20%), rozwijanie usług opiekuńczych oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; po 15,8%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 42. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy

Wykres 43. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?

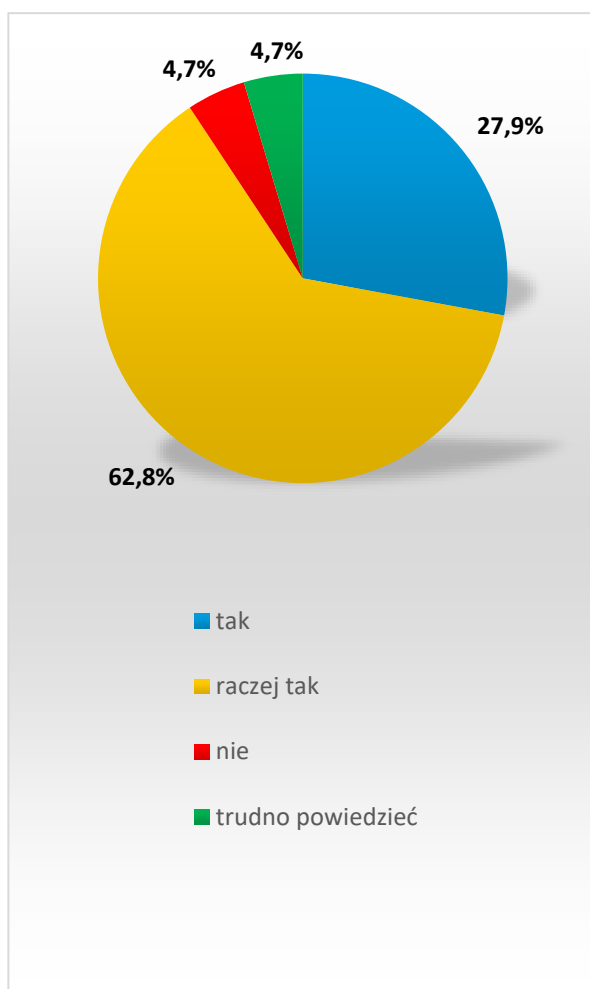
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (28,4%) i usług opiekuńczych (14,7%), bariery architektoniczne oraz deficyt zakładów aktywności zawodowej i zakładów pracy chronionej (po 12,6%), a także brak odpowiednich ofert pracy (11,6%).

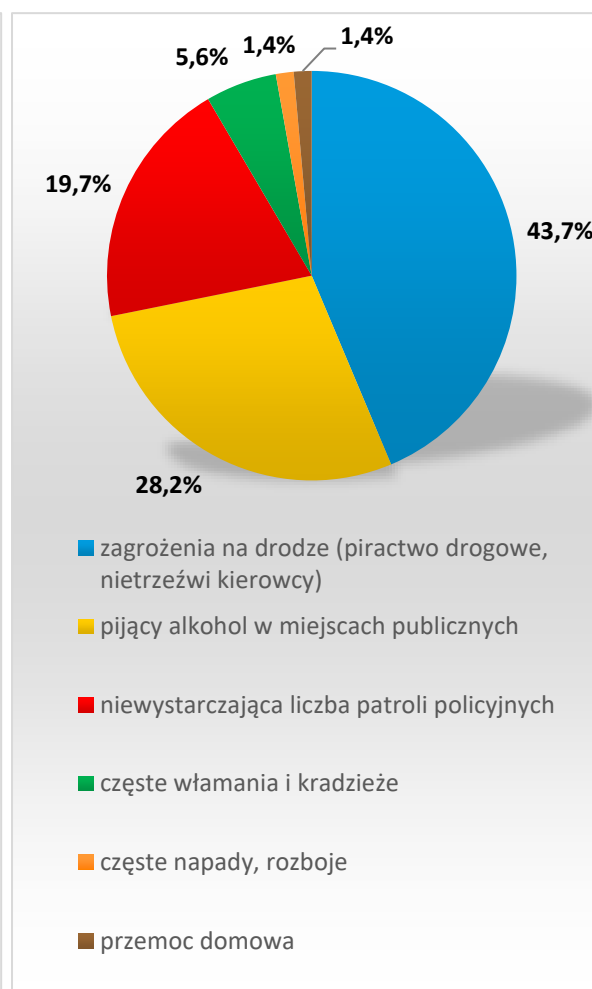
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na poszerzeniu dostępności rehabilitacji (25,5%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (22,4%) oraz zwiększeniu dostępności pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (19,4%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 44. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 45. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

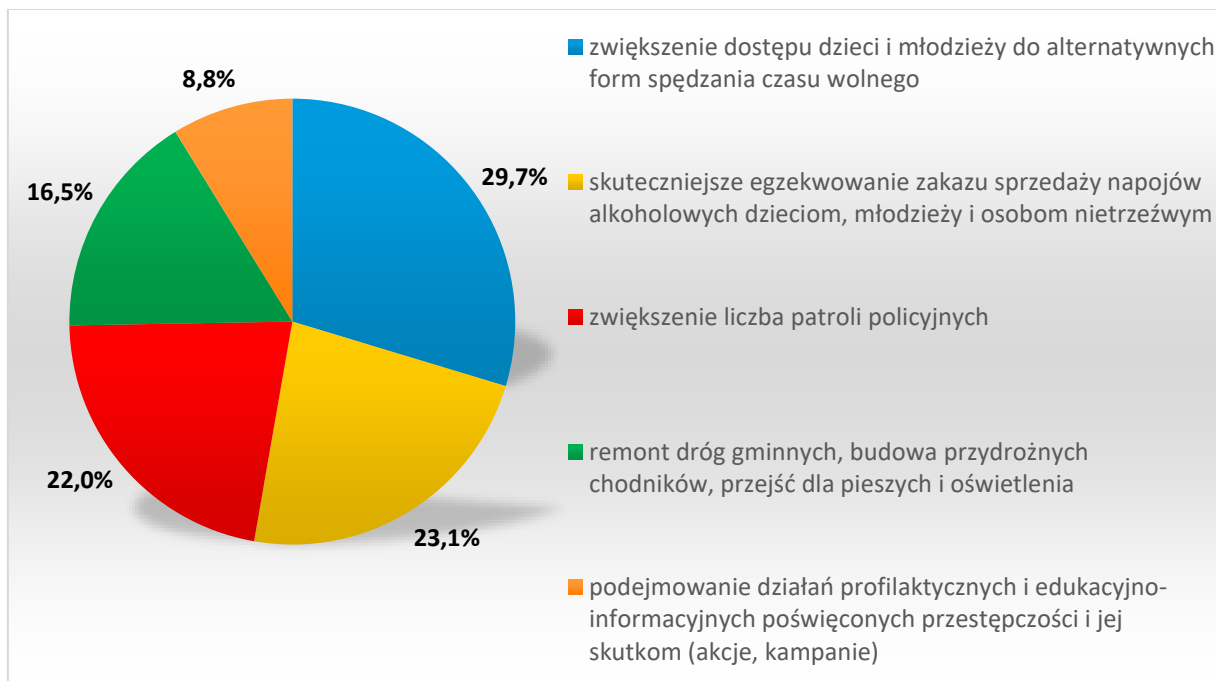

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 90,7%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdanie było jedynie 4,7% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 47,3%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (28,2%), oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (19,7%).

Wykres 46. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (29,7%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (23,1%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (22%) oraz remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (16,5%).

12. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim

posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 22. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wystarczająca liczba miejsc pracy („zagłębie” stolarskie) ▪ podejmowanie współpracy z przedsiębiorcami ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym w bezdomności ▪ wsparcie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ dobra dostępność opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ działalność Biblioteki Publicznej ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie ▪ istnienie warunków do prowadzenia w gminie efektywnej pracy socjalnej ▪ podejmowanie działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie uzależnień i przemocy ▪ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego i Zespołu Interdyscyplinarnego ▪ zapewnianie rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej ▪ świadczenie usług opiekuńczych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych ▪ brak placówek zapewniających schronienie ▪ nieodpowiedni dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego; brak specjalistycznej kadry, np. psychologów, psychiatrów dziecięcych ▪ niewystarczający dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ brak dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ deficyt placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak w gminie ośrodka kultury ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego; niewystarczająco rozwinięta oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży oraz deficyt miejsc spotkań ▪ nieodpowiedni dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej ▪ niewystarczająca skala działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie uzależnień i przemocy ▪ brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i osób doznających przemocy domowej ▪ brak w gminie lokali dla osób doznających przemocy domowej ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym i z niepełnosprawnością usługi i wsparcie

- działalność Klubu Senior+, Oddziału Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz kół gospodyń wiejskich
- oferowanie systemu zniżek w ramach Karty Seniora
- umożliwianie osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej
- upowszechnianie wśród osób z niepełnosprawnością ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy
- udział gminy w programach służących zwiększeniu mobilności i aktywności osób z niepełnosprawnością „Stabilne zatrudnienie”, „Dostępny samorząd”
- dobrze wykwalifikowana, posiadająca wieloletnie doświadczenie i podnosząca kwalifikacje kadra GOPS-u
- odpowiednia, w stosunku do potrzeb, liczba pracowników socjalnych
- odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej
- pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z programów resortowych – „Asystent Rodziny”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Senior+”
- podejmowanie współpracy z przedstawicielami kościoła

- brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i asystentów osób z niepełnosprawnością
- utrudniony dostęp do pielęgniarstwa środowiskowego, usług rehabilitacyjnych i opieki geriatrycznej
- niewystarczające działania aktywizujące i umożliwiające osobom starszym i z niepełnosprawnością spędzanie czasu wolnego
- brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób z niepełnosprawnością
- istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych
- brak w gminie przedsiębiorstw społecznych i jednostek reintegracyjnych
- niewystarczająco rozwinięty w gminie sektor pozarządowy działający w obszarze wspierania osób starszych, i z niepełnosprawnością, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy
- zbyt niski poziom współpracy z podmiotami ekonomii społecznej działającymi w obszarze polityki społecznej
- niski poziom aktywności mieszkańców gminy, m.in. w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych
- brak wolontariatu w gminie

Szanse

- duży potencjał inwestorów w powiecie
- możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież
- warsztaty motywujące do zmiany swojej sytuacji
- zmniejszający się odsetek mieszkańców gminy, wśród których postępuje zjawisko ubóstwa

Zagrożenia

- zjawisko dziedziczenia bezrobocia
- niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy
- „szablonowe” myślenie i bariery psychologiczne
- ujemny przyrost naturalny
- brak odpowiedniej kontroli rodzicielskiej
- utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych
- kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin

- aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki
- promowanie przedsiębiorczości
- dostęp do europejskich rynków pracy
- ogólnopolskie programy wsparcia rodziny
- zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów
- tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic socjoterapeutycznych
- poszerzenie oferty i rozbudowa infrastruktury służącej spędzaniu czasu wolnego
- rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy domowej
- promowanie aktywnego starzenia się
- dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością
- wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością
- możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
- dalsze pobudzanie aktywności społecznej
- uruchomienie wolontariatu
- brak autorytetów i liberalny styl wychowywania
- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie
- zwiększający się dostęp do środków psychoaktywnych
- rosnąca liczba osób wymagających leczenia z uzależnień
- rosnąca skala uzależnień behawioralnych
- zwiększająca się liczba osób stosujących przemoc domową wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych
- rosnący udział osób starszych i z niepełnosprawnością w populacji gminy
- samotność i izolacja społeczna osób starszych i z niepełnosprawnością
- coraz mniejsze możliwości uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy
- wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej
- bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej

13. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Bralin, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz utrzymującą się liczbę rodzin dysfunkcyjnych, co wymaga m.in. kontynuowania edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, w razie potrzeby zwiększenia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., a także zwiększania dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenia placówek wsparcia dziennego;
- zagrożenie problemami uzależnień i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej i prawnej (m.in. poprzez rozwijanie oferty w gminie punktu informacyjno-konsultacyjnego) oraz wspieranie działań mających na celu powołanie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i doznających przemocy domowej;
- wzrost udziału osób starszych w populacji gminy, co wymaga m.in. zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych), rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania barier, w tym architektonicznych, oraz udzielania wsparcia osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zwiększenie dostępności pomocy i zwiększenie szans dla osób ubogich i pozostających bez pracy, m.in. poprzez zachęcanie do aktywnych postaw (poprzez pracę socjalną i poradnictwo), zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych, kontynuowanie działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących w gminie nowe miejsca pracy, poprawę warunków do inwestowania, propagowanie przedsiębiorczości, wspieranie rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie;
- zaspokajanie w szerszym zakresie potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;

- zwiększanie kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym, m.in. poprzez profesjonalizację służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2024-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Poprawa kondycji rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;
2. **Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej, prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie oraz działań prozdrowotnych, zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;
3. **Wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, a także zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej;
4. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego:** profesjonalizacja i poszerzenie sektora pomocy społecznej w gminie, rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Bralin w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024-2030 jest:

skuteczne przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, aktywizowanie i integrowanie grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Poprawa kondycji rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Zwiększenie, w razie konieczności, liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.

4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
6. W razie potrzeby, zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3. w gminie.
7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin.
8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku.
9. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie ośrodka kultury.
10. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
11. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
12. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
13. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji:

Lata 2024-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Bralin, Rada Gminy Bralin, Urząd Gminy Bralin, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bralinie, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Bralinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kępnie, szkoły ponadpodstawowe, podmioty lecznicze, specjaliści, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe udzielające pomocy udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, lepszy dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, zwiększenie dostępności kultury, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

Cel strategiczny 2.:

Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie

Cele operacyjne:

1. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
2. Prowadzenie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej.
3. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób z problemami uzależnień oraz doznających przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby tworzenie w gminie lokali dla osób doznających przemocy domowej lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie i Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Słupi.

7. Tworzenie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii, przemocy domowej i uzależnieniami behawioralnymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
2. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2024-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Bralin, Rada Gminy Bralin, Urząd Gminy Bralin, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bralinie, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Bralinie, Zespół Interdyscyplinarny w Bralinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Punkt Interwencji Kryzysowej w Kępnie, , placówki ponadpodstawowe, podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, w tym Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Słupi, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 3.:

Wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne

1. Zwiększanie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej.
2. Wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.
5. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami”.
6. Promocja zdrowia wśród seniorów i osób z niepełnosprawnością.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach Klubu Senior+, gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.

9. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
10. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
11. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udział w realizacji programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych.
2. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.
3. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
4. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.
5. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego.

6. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych.
7. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
8. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.
9. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia (podejmowanie współpracy w tym zakresie z ośrodkami wsparcia zapewniającymi schronienie).
10. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych.
11. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, rozwijanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
12. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju handlu i rynku usług.
13. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
14. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów, rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.
15. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
16. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2024-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Bralin, Rada Gminy Bralin, Urząd Gminy Bralin, Klub Senior+ w Bralinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, niepubliczne podmioty lecznicze, ośrodki wsparcia, w tym noclegownie i schroniska, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Wzrost aktywności gospodarczej w gminie, większa aktywność zawodowa mieszkańców gminy, usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Profesjonalizacja i poszerzenie sektora pomocy społecznej w gminie.
2. Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostek reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej, ewentualnie podejmowanie współpracy z ww. jednostkami.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji:

Lata 2024-2030.

Realizatorzy:

Wójt Gminy Bralin, Rada Gminy Bralin, Urząd Gminy Bralin, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bralin na lata 2024-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- gminny program wspierania rodziny,
- program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań (poniżej zaprezentowano propozycję projektu przygotowanego w trakcie prac nad strategią).

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

Projekt 1.

nazwa projektu	Asystent osoby niepełnosprawnej
wnioskodawca projektu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odciążenie rodzin w opiece ▪ zapewnienie odpowiedniej opieki ▪ pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych ▪ aktywizacja osób starszych i z niepełnosprawnością
beneficjenci projektu	Osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz ich rodziny

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bralin na lata 2024-2030 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bralinie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2024-2030 (w zł)

2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
4.469.654	4.885.000	5.304.000	5.623.000	5.942.000	6.261.000	6.580.000

Źródło danych: Urząd Gminy Bralin.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2020-2022.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań

(np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2022 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2022 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	38	30
liczba rodzin objętych pracą socjalną	75	80
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (8)	1 (10)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	3	10
liczba dzieci do lat 3. objętych w gminie opieką	48	55
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	0	1
cel strategiczny 2		
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej	17, 0, 3	14, 0, 3
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu informacyjno-konsultacyjnego	44	50
liczba grup samopomocowych	0	2
liczba rodzin objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	17	20
liczba lokali w gminie dla osób doznających przemocy domowej	0	1
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	5	8

liczba osób skierowanych do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	1	5
liczba przedsięwzięć gminy w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	1	4
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej (podstawowej i specjalistycznej) opieki zdrowotnej	26.123	26.150
liczba stwierdzonych przestępstw	89	80
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	1	4
liczba inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa na drodze	1	2
cel strategiczny 3		
odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	18,5	20
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	20	25
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	38	45
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	8	10
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	0(0)	2 (1)
liczba osób korzystających z Klubu Senior+	22	25
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0	5
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	11	12
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością	1	3
cel strategiczny 4		
liczba pracowników GOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	9 (3)	11 (3)
liczba pracowników GOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	9 (3)	11 (3)
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie (ewentualnie z którymi podjęto współpracę)	0	1
liczba organizacji pozarządowych	25	27
liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	11	15

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bralinie oraz Urząd Gminy Bralin.

SPIS TABEL I WYKRESÓW**Tabele:**

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i osłonowe przyznane w gminie w latach 2020-2022	23
Tabela 2. Kadra GOPS-u w 2022 r.....	31
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2020-2022.....	31
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2020-2022	32
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2020-2022.....	34
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2020-2022	35
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2020-2022.....	35
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2020-2022.....	36
Tabela 9. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2020-2022	37
Tabela 10. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	38
Tabela 11. Podmioty lecznicze i punkty apteczne w gminie.....	44
Tabela 12. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Kępnie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2022 .	45
Tabela 13. Orzeczenia o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i do samodzielnej egzystencji wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2020-2022	46
Tabela 14. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS** na koniec 2022 r.	46
Tabela 15. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021	47
Tabela 16. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy z problemami uzależnień i przemocy domowej	51
Tabela 17. Placówki oświatowe w gminie.....	54
Tabela 18. Placówki kulturalne w gminie	55
Tabela 19. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	55
Tabela 20. Podmioty ekonomii społecznej w gminie	57

Tabela 21. Wybrane przestępstwa i wykroczenia popełnione w gminie w 2022 r.	60
Tabela 22. Analiza SWOT.....	77
Tabela 23. Ramy finansowe strategii w latach 2024-2030 (w zł)	95
Tabela 24. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	96

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2020-2022 udzielono pomocy i wsparcia	20
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie.....	20
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie pieniężne.....	20
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2020-2022 przyznano świadczenie niepieniężne.....	20
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022 (liczba osób w rodzinach)	21
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2020-2022	22
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2020-2022	22
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2020-2022	26
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2022 r.....	26
Wykres 10. Mieszkańcy gminy pracujący w gospodarce narodowej w 2022 r.	27
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2020-2022	27
Wykresy 12-15. Bezrobotni w gminie na koniec 2022 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	28
Wykres 16. Stopa bezrobocia w powiecie kępińskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2020-2022 (w %)	29
Wykresy 17-18. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2020-2022	41
Wykresy 19-20. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2020-2022.....	41
Wykres 21. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2020-2022.....	49

Wykres 22. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2020-2022	50
Wykres 23. Warunki życia w gminie	62
Wykres 24. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	63
Wykres 25. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	64
Wykres 26. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	65
Wykres 27. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?.....	65
Wykres 28. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?.....	66
Wykres 29. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?.....	66
Wykres 30. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	67
Wykres 31. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	67
Wykres 32. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	68
Wykres 33. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	68
Wykres 34. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	69
Wykres 35. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	70
Wykres 36. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	70
Wykres 37. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?	71
Wykres 38. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	71
Wykres 39. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej?.....	72
Wykres 40. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy	73
Wykres 41. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	73
Wykres 42. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy.....	74
Wykres 43. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?.....	74

Wykres 44. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?.....	75
Wykres 45. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	75
Wykres 46. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	76